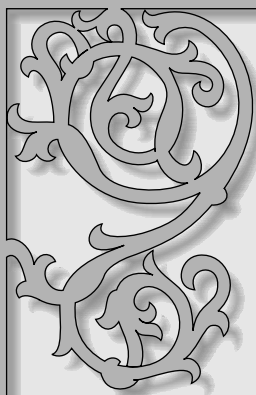

Magyar Református Nevelés

református pedagógiai szaklap

IV. évf.
1. szám
2002. augusztus

A TARTALOMBÓL:

Gaál Izabella:
Európa szellemiségéért

Helyreigazítási
kérelem – Kétely???

Molnárné László
Andrea: A korszerű
lelkészképzés alapjai

A Református
Pedagógiai Intézet
tankönyvei

Borító:

Albrecht Altdorfer – A Szent
Család a kútnál, 1512-1515

Főtiszteletű Püspök Urak, Kedves Tanárok és Diákok, Tisztelt Hallgatóság!

Örömmel jöttem ide, a magyar református oktatás egyik fellegvárába. Egyrészt, mert a híres pápai iskola igazgatója, Kálmán Artilla egykor, miniszterségem idején kedves munkatársam volt. Másrészt pedig szeretek fiatalok között lenni, és igen fontosnak tartom, hogy az iskolák, melyekben a ma fiatalsága formálódik, valóban „Istennek, hazának, tudománynak” neveljenek – ahogyan azt iskolájuk jelmondata is megfogalmazza.

Úgy tudom, valamikor a református iskolákat az egyház „virágoskertjeinek” nevezték. Ehhez a szép képhez én hozzátenném, hogy a jó iskolák nemcsak virágoskertek, hanem egyúttal „zöldséges kertek” is. No, nem azért, mintha a gyermekeket itt mindenféle „zöldségekkel” etetnék, hanem azért, mert a zöldséges kertben *haszonnövények* teremnek. A jó iskolában egyszerre tanítják *a szépet, az igazat és a hasznosat*.

A szabad és független Magyarország egyik legfontosabb vívmánya, hogy az elmúlt 12 esztendőben gomba módra szaporodtak az egyházi alapítású iskolák. Ezek ma az oktatási rendszer kb. 6 %-át teszik ki. Vannak közöttük olyanok, mint például a pápai, ahol vissza lehetett nyúlni az évszázados hagyományokhoz; de alakultak újak is. Mint tudjuk, egyedül Debrecenben sikerült fenntartani a folyamatosságot a szocializmus éveiben is.

Ma viszont, 12 év után olyan országos évnyitót tarthatunk, ahol egyszerre vannak jelen óvónők, tanítók és tanárok, egyetemi professzorok. A református egyháznak ma annyi és olyan intézménye van, hogy nemcsak a jó pap tud bennük holtig tanulni, hanem bárki, aki azt szeretné, hogy gyermeke vagy ő maga részesüljön a magyar református pedagógia gyümölcseiben.

Különös öröm számunkra, hogy ma itt vannak Önök között a határon túli magyar református iskolák képviselői. Az egyház mindig jelentős szerepet töltött be a magyarság összefogásában. Amikor más intézmények megszűntek, amikor a kisebbségi sorsban más lehetőség nem volt, akkor a templom, a plébánia, a gyülekezet volt az utolsó menedék, ahol lehetett használni az anyanyelvet. Ebből a talajból, hála Istennek, ma újra iskolák nőttek ki, Erdélyben, a Kárpátalján, Felvidéken, és újabban a Délvidéken is. Sok sikert kívánunk az új kezdethez. Tudjuk, hogy nem könnyű a határon túl magyar pedagógusnak lenni. De higgyék el, Magyarországon sem volt könnyű!

Itt is nagy nehézségekkel kellett annakidején megküzdeni, hiszen a visszakapott iskolák sokszor romos, üres épületeket jelentettek. Miniszterként is láttam és most köztársasági elnökként is látom, hogy micsoda energiával, áldozatvállalással igyekeztek a 21. századnak megfelelő körülményeket teremteni. És ebben a pedagógusok és egyházi vezetők nem voltak egyedül. Az egyszerű hívők, egyházi közösségek is rengeteget áldoztak az iskolákra, hiszen magukénak érezték és érzik azokat. (folytatás az 1. oldalon)

Megköszönöm minden áldozatos munkát vállaló pedagógusnak, hogy átküzdötték magukat a kezdeti nehézségeken. Ha kellett, akkor sokkal többet vállaltak magukra, mint a szorosán vett munkájuk, és az egyes iskolákon túl az egyházi iskolák felekezeten és határokon átnyúló együttműködését is megteremtették.

Az egyházi iskolák azért fontosak, mert itt *egységben lehet művelni* azt, ami másutt sokszor elválik egymástól. Egységben lehet az oktatás és a nevelés, *a tudás, a hit és az erkölcs*, a szép és az igaz.

Önök itt megkapják azokat az *értékeket*, melyek segítenek eligazodni egy olyan világban, ahol bizony gyakran keveredik össze a bűn és az erény, az igaz és a hamis, a szabadság és a szabadosság.

Önök itt megkapják a *tudásnak* azokat az eszközeit, melyekkel később maguk is értékeket hoznak létre saját családjuk, közösségük, nemzetük javait gyarapítva.

Az egyházi iskoláknak mindig erőssége volt a *közösségi nevelés*. Kímélt emberfőkre nagy szükség van minden időben, de legalább olyan fontos, hogy megtanuljunk együtt gondolkodni, érezni és munkálkodni kortársainkkal. Nem véletlenül születnek az ilyen közösségre nevelő iskolákban sűrű tartó nagy barátságok. Gondoljunk csak *Petőfire, Jókaira, Orlay Petrics* Somára, de említhetem a 20. század fontos pápai diákjai között a nagy nyelvészt, *Lőrincze Lajost* is, aki élete végéig ápolta a diákkori barátságait.

Magam is megtapasztaltam és tapasztalom a mai napig, milyen fontosak ezek a kapcsolatok az ember életben. Igazán hűséges barátaim, ha kell támogatóim ma is azok a diáktársaim, akikkel annakidején a veszprémi piaristáknál tanultam.

A közösségi nevelés persze azt is jelenti, hogy életünket és munkánkat

nagyobb összefüggésekbe helyezük, mint az egyéni érdek. *Nemzetünknek, egyházunknak* akarunk használni. Minden nemzedéknek újra meg kell tanulnia, hogy Magyarország határai nem esnek egybe a magyarság lakóhelyével, és mi felelősséggel tartozunk a határokon túl élő magyarokért. Az egyháznak pedig nagy szüksége olyan művelt keresztény emberekre, akik hitüket a 21. század adottságai között is képesek hitelesen képviselni.

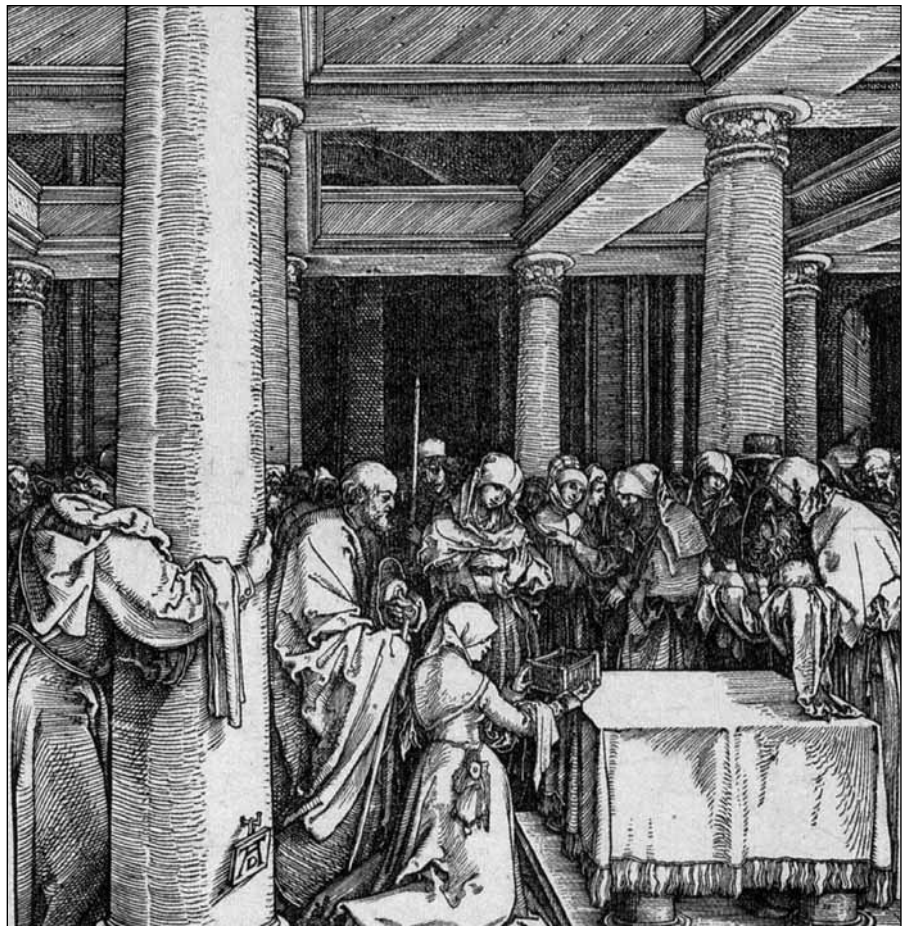
Mi egy olyan korszakban éltük le életünket, amikor beszűkült a világ. Amikor nehéz volt kapcsolatban lenni az emberi műveltség és tudás európai forrásaival. Mi a szűkösségekben őriztük Európa és a magyarság kulturális egységét, az összetartozást.

Önök számára kitért a világ, talán egy kicsit határtalan is lett. Önöknek ebben a kitért világban kell

őrizni és képviselni az *értékeket*. Semmit nem föladni abból, ami minket magyarrá tesz, európaivá és kereszténnyé, ugyanakkor használni minden olyan tudományos eszközt, mely az emberi életet élhetőbbé, védettebbé teszi. Ehhez szükség van arra, hogy a modern technika, tudomány minden új eszközét és eredményét megmérjük az *emberiesség mércéjén*. Nem könnyű feladat, de éppen a Szentírás tanítja, hogy az igaz emberek minden korban *keskeny ösvényen* jártak.

Kívánok mindannyiuknak ehhez a keskeny ösvényhez kitartást, szorgalmat és derűt, hogy az előttünk álló tanév ne csak sikeres legyen, Isten áldása kísérje!

Mádl Ferenc köztársasági elnök úr köszöntőjének szerkesztett változata; elhangzott a református iskolák országos tanévnyitóján Pápán, 2002. augusztus 31-én.

Albrecht Dürer, 1505 körül

Áldás, békesség!

Köztársasági Elnök Úr!
Főtiszteletű Püspök Urak!
Tisztelt Államtitkár Urak!
Kedves Vendégeink!

A 472 esztendő református oktatási rendszer intézményei nevében szeretettel köszöntjük Kedves Vendégeinket a Magyarországi Református Egyház intézményeinek tanévnyitóján, a 2002/2003. tanév kezdetén. Oktatási intézményrendszerünk az elmúlt évtized során jelentős fejlődést mutatott fel. Az elmúlt 4 esztendőben számszerűséget tekint-

ve óvodáink és általános iskoláink száma egyaránt 10-zel, középiskoláink száma pedig 5-el emelkedett. Most, 2002-ben a jövő építése látványlag megtorpant, ugyanis mindössze 4 új intézmény kezdheti el működését. Sajnos a szeptembertől növekvő fenntartási terhek jóvoltából egyik fenntartónk szüneteltetni lesz kénytelen egyik vállalt közoktatási feladatát. Köszöntjük országos

tanévnyitónkon új intézményeinket: az orosházi Forrás Református Óvodát, a vecsési Fénysugár Református Óvodát, az enyingi Tindódi Lantos Sebestyén Művészeti Iskola mellett alapított általános iskolát és a Szekesfehérvári Református Általános Iskolát.

Létrejövételükkel intézményhálózatunk összetétele az **ellátott oktatási feladat alapján:**

Óvoda	Általános iskola	Középiskola	Szakiskola	Művészetoktató	Gyógypedagógiai intézmény	Nem önálló internátus	Szakszolgálat	Szakmai szolgáltató intézmény	Felsőoktatási intézmény	Összesen
21	45	23	5	6	5	22	1	1	5	134

Jelentősnek mondható az az eredmény, melyet oktatási rendszere minőségi szervezése területén ért el a Magyarországi Református Egyház. Figyelemmel kísérve az állami oktatáspolitikai alakulását, vele párhuzamosan megtette szükséges lépéseit:

- a **tanügyigazgatás területén az elszámolási rendet országosan átláthatóvá tették a finanszírozásban az elmúlt esztendőekben** – egyházunk Zsinata elhatározta 2000-tól a közoktatási kiegészítő támogatás közvetlen utalását a fenntartókhoz, s ugyanettől az évtől bevezette a hites könyvvizsgálatot is,

melyet visszamenőlegesen 5 esztendőre is elvégeztetett;

- a **minőségbiztosítás területén** – megindult 1995-től a szaknári továbbképzések szervezése, s 1998-tól a szaktanácsadói rendszer kiépítése;

- a **módszerfejlesztés terén** – az új mintatantervek és tankönyvek kiadása 1997-ben kezdődött;

- megindult a **minőségi munka elismerése** – pedagógus kitüntetések (a Makkai Sándor-díj és az Imre Sándor-díj) 1998. évi alapításával;

- az **esélyegyenlőség biztosítása volt a célja egyházunknak** –

1999-ben a Református Tehetség-gondozó Alapítvány létrehozásával és 1995-től a tehetséggondozó táborok szervezésével;

- **2000-ben megtörtént az állami kerettanterv kiadása** – erre Zsinatunk jóváhagyta 2000-ben a Református hittanoktatási kerettantervet valamint 2001-ben a Református általános iskolai kerettantervet. Református oktatáspolitikánk 1993. óta – függetlenül az állami oktatáspolitikai csapongásaitól – a kerettantervi szabályozók szükségességét képviseli. A római katolikus és az evangélikus közoktatási intézményekkel egyetemben a kö-

Hans Burgkmair, 1512-1516

vetkező esztendőkből is intézményeink a kerettanterv mentén szervezik pedagógiai munkájukat.

Állam- és kormányzati formák, oktatáspolitikák változhatnak, a magyar egyházi iskoláztatás több, mint ezer és a református iskoláztatás közel félezer esztendő története megmutatja az állandóságot. Az állandóságot többek között az értékek képviselete, a minőségi oktatás s a tehetségnevelés területén.

Mit mulasztott el a református iskolarendszer az elmúlt években? Nem készültek olyan közép- és hosszútávú nevelési programok, melyek mögé egy emberként felsorakozhat az állami és egyházi oktatáspolitikai. Ilyen program lehetne új **közzetesi iskolák létrehozása a kistérségiokban** vagy a **partikula rendszer felállítását tagintézmények bevonásával**. Az elmúlt hónapok történései megmutatták, hogy a református keresztyén értelmiség kialakítását célzó gimnázium központú közoktatási rendszerünknek nyitnia kell szélesebb társadalmi rétegek felé a **szakképzés országos megszerve-**

zésével és a felnőttoktatási központok kialakításával. Mindezeknek a középtávú feladatoknak a megoldását nem halogathatjuk tovább.

A következő tanévben azonban még kézzelfoghatóbb feladataink vannak. Olyan értékeket kell képviselnünk, melyek az elmúlt hónapok során környezetünkben veszélybe kerültek. Így:

- a jogszabályok, törvények tiszteletben tartása és tartatása;
- a polgári demokratikus szabadságjogok – mint a gyülekezési, a szólás- és a sajtószabadság – védelme;
- a közszolgálat pártsemlegességének védelme;
- a független intézmények önállóságának védelme;
- az egyén és közösség felelősségtudatának, öntevékenységének erősítése.

Mindezen célokat szolgálja a Református Diák-

parlament illetve a Református Diákönkormányzatok Szövetségének megalapítási terve a 2002/2003. tanévben.

Köszönjük a Köztársasági Elnök Úr megtisztelő érdeklődését oktatási rendszerünk iránt. Reményünket fejezzük ki, hogy a jövőben is kiterjed figyelme – 472 esztendeje állandó ugyanakkor megújuló – közszolgálati tevékenységünkre. Köszönetünk jeleként kérjük, hogy fogadja el a mai nap eseményét megörökítő díszoklevélünket.

A XI. Budapesti Zsinat mandátumának végéhez közeledve, intézményeink nevében tisztelettel köszönjük a Zsinat elnökségének, dr. Bölcskei Gusztáv püspök úrnak és dr. Kálmán Attila főgondnok úrnak támogató figyelmét.

Pápa, 2002. augusztus 31.

Papp Kornél
zsinati osztályvezető

Hans Burgkmair, 1512-1516

Európa szellemiségéért

„Tanulni a vallásról és a vallásból”

Bécs, 2002. május 2-5.

Gaál Izabella

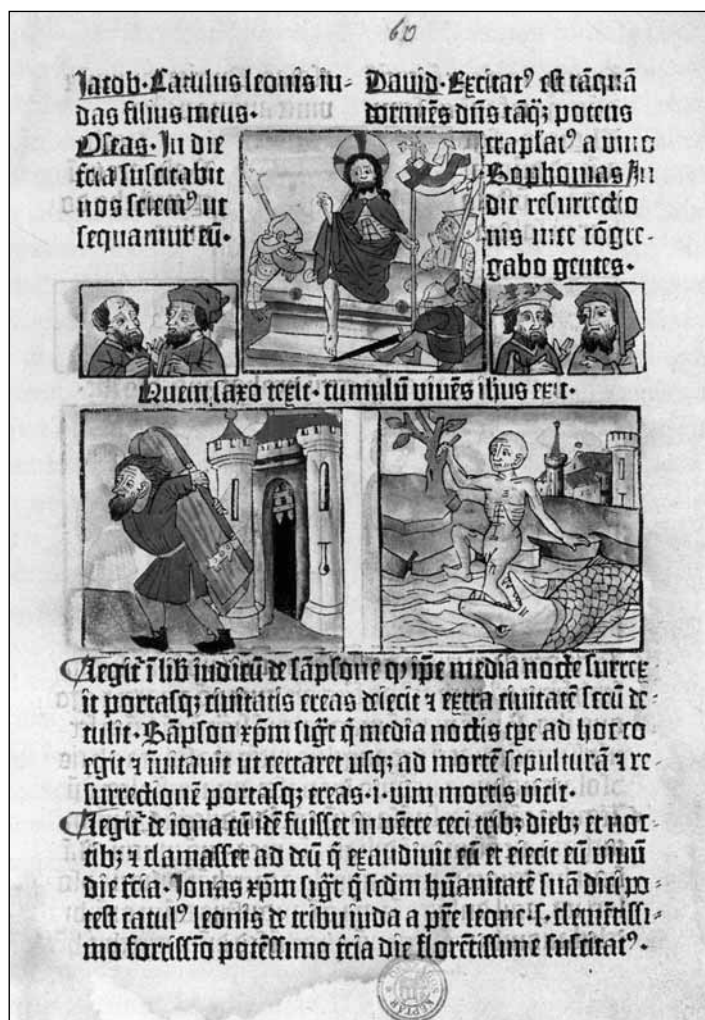
Az Országos Református Tanár-egyesület (ORTE) képviselőiben, a Keresztyén Nevelők Nemzetközi Egyesülete (IV) vendégeként vettem részt az Európai Vallásoktatásért Koordinációs Csoport által szervezett nemzetközi konferencián Bécsben. Hat nemzetközi szervezet képviseltette itt magát: Európai Egyesület a Világ-vallásokért az Oktatásban, Európai Konferencia a Keresztyén Oktatásról, Vallásstanárokról Európai Fóruma, Intereurópai Kommisszió az Egyházakról és Iskolákról, a Keresztyén Nevelők Nemzetközi Egyesülete, Vallásoktatási Hálózat a Keresztyén Vallásoktatásért Európában. A konferencia résztvevői Európa több országát képviselték az Egyesült Királyságtól Belorussziáig és Romániától Észtországon át Norvégiaig.

Az európai integráció gondolatát a második világháború után Winston Churchill vetette fel 1946 szeptemberében a zürichi egyetemen tartott híres beszédében, amikor egyfajta Európai Egyesült Államok megalakítására szólította fel az európai országokat. Tekintélyes politikusok kötelezték el magukat az európai egység gondolata mellett, így például a francia Jean Monnet és Robert Schumann, a német Konrad Adenauer, a belga Paul Henri Spaak, az olasz

Alcide de Gasperi. Az 50-es években először az Európai Szén- és Acélközösség, majd a Közös Piac jött létre. Ebből Európa nyugati részén, az Európai Unióban, egységes belső piac alakult ki közös valutával. Kibővítése folyamatban van. Vajon az egyesült Európa csak gazdasági és poli-

kítani az európaiság-tudatot, Európának lelket kellene adni, hangzott el már tíz évvel ezelőtt Jacques Delors szájából. Ezt a gondolatot karolta fel az Európai Bizottság jelenlegi elnöke, Romano Prodi. A II. világháború után a nemzeti identitást megelőző minőség volt a közös keresztyén eu-

rópai örökség. A XXI. század elejére azonban ez az örökség elhalványult, már nem a keresztyénség az egyetlen érték az európai kontinens számára manapság. Sok egyéb vallás is megjelent Európában, nem is beszélve az elvilágiasodásról. Milyen erő fogja összetartani a különböző nemzetiségű, különböző kulturális, társadalmi és vallási háttérrel rendelkező európai polgárokat? A világban zajló drámai események kiemelik egy olyan Európa fontosságát, mely képes egy hangon beszélni a világ színpadán, képes párbeszédet folytatni, együttműködni, az emberi jogokat képviselni a konfliktusok megoldása érdekében. Európának ismét szüksége van arra, hogy feltárják a gyöke-

Biblia Pauperum, 1462-1463

tikai szervezet, egy terjeszkedő piac? És egyáltalán, Európa csak az Európai Uniót jelenti?

Mindkét kérdésre nemmel kell válaszolni. Európa szellemi közösség is kell, hogy legyen. Ki kellene ala-

reit és kitűzzék a közösség létrehozására tett erőfeszítések céljait. Ebből nem lehet kihagynia az egyházakat. A Svájci Protestáns Egyházak Szövetsége kijelentette, hogy Európa egyesítésének a gazdaság csak egyik ve-

tülete; a gazdasági jólét az emberek közti békés együttműködés eredménye is.

A vallásoktatás a folyamatban lévő integrációnak és Európa fejlődésének döntő dimenziója. Hozzájárulhat a népek közti sikeres együttéléshez Európában. A fiatalok megtanulhatják a más vallások iránti toleranciát, megtanulják kialakítani saját vallásos önazonosságukat és a konfliktusok és különbségek konstruktív kezelését.

Dr. Michael Weninger, az *Európai Bizottság* politikai tanácsadó-testületének és Romano Prodinak a tanácsadója az egyházakkal, vallási közösségekkel folytatott párbeszédért felelős tagja arra kérte ezeket a csoportokat, hogy olyan szervezeti struktúrát dolgozzanak ki, mely lehetővé tenné, hogy az európai intézmények aktívabban bevonhassák őket a döntéshozó folyamatokba.

Peter Schreiner, a *Comenius Intézet* tudományos munkatársa (Németország) áttekintést adott Európában a vallásoktatásról folyó vitáról, megnevezte a konszenzust, amit eddig elértek, a fennmaradó különbségeket és a jövő kihívásait.

Jeremy Taylor (Egyesült Királyság), a *Vallástanárok Európai Fórumának* elnöke és Hans Spinder (Hollandia), az *Egyházak és Iskolák Intereurópai Bizottságának* elnöke, sajnálkozásukat fejezték ki, hogy a vallásos nevelés pozitív funkcióit az európai politika hivatalos dokumentumaiban nem ítélték meg pozitívan, ha egyáltalán említést tettek róla. Ennek oka a különböző országokban fennálló pluralista helyzet, valamint a vallás és a vallásos közösségek szerepének különböző értelmezése a közéleti és politikai szférában. Az a tény, hogy az egyes államok felelősek az oktatás tartalmáért, elősegíti, hogy ne legyen közös európai fe-

lősség ezen a területen. Csak akkor kérjük számon az iskoláktól az értékközvetítő és az agresszivitás megelőzésére irányuló nevelést, ha durva események zavarják meg a látszólagos harmóniát.

A konferencia során kiscsoportokban dolgoztak a résztvevők, és előadások keretében példákat mutattak be a vallásoktatás gyakorlatából. A csoportokban az európai oktatás különböző területeiről érkezett megfigyelők kommentálták a hallottakat az *Európai Tanácsnál* a nemzeti kormányok, az *Európai Bizottság*, az *Egyházak Világtanácsa*, az „*Európa lelke*” kezdeményezés, a tanárképzés és az oktatáskutatás perspektívájából.

A konzultáción a következő közös álláspontra jutottak a résztvevők:

- Az iskoláknak fel kell készíteniük a gyerekeket és a fiatal felnőtteket egy pluralista és demokratikus társadalomban való együttélésre. A gyerekek és a fiatal felnőttek joga, hogy megtapasztalják, hogyan tudnak a vallások hozzájárulni a sikeres együttéléshez. Ezért semmilyen iskolarendszer nem szervezhető vallásoktatás nélkül.

- A demokráciának szüksége van a különböző vallásokra és humanisztikus világnézetre, mint a jelentés és közös értékek hordozóira és forrásaira. A vallások Európában csak pluralis formában – keresztyén, zsidó, iszlám és más hagyományok sokféleségében – léteznek. Ezért pluralista megoldásokra van szükség.

- Az európai szinten folytatott együttműkö-

dés egész Európára kiterjed, és nem korlátozzák egyes politikai struktúrák. Európában különböző utak vannak, de mindegyiken kell, hogy hely legyen a sokféle identitás számára és a konfliktusok békés megoldására.

Az iskoláknak és az oktatás más formáinak jobban tekintetbe kellene venniük a diákok és a tanárok tapasztalatait, ezek kifejezésre juttatására és a személyes fejlődésükre teret kellene teremteniük. Elő kellene segíteniük a nevelés holisztikus szemléletének terjedését, mely elősegíti a lelki fejlődést és az integrált gondolkodást. Hangsúlyozni kell a nevelés négy oszlopát: megtanulni, amit tudni kell, megtanulni cselekedni, megtanulni másokkal együtt élni, és megtanulni létezni. Ez a konferencia résztvevői szerint magában foglalja a vallásból és a vallásról tanulást, melyet a különböző kontextusokban különbözőképpen kell megszervezni, ugyanúgy, mint a tanulást általában.

Albrecht Dürer, 1496-1497 körül

Néhány gondolat az angol nyelvtanári továbbképző tanfolyamról

Reibach Jánosné

Isten kegyelméből egy nagyon hasznos hetet tölthettek a református angoltanárok Miskolcon, a *Lévay József Református Gimnáziumban és Diákotthonban*, mely helyet adott a „*Keresztyén szemléletű egyházi jellegű kiegészítő anyagok használata angolórán*” c. továbbképző tanfolyamnak 2002. július 1-5-ig.

A tanfolyam délelőtti anyanyelvű előadásai, mind pedig a délutáni műhelymunkák három szintre épültek: általános iskolában

tanítók részére, középiskolában tanítók részére és egy magasabb szintre, mely a tanárok saját továbbképzését szolgálta. Ezen kívül a résztvevő tanárok magas szintű képzést kaptak angol nyelvből, bibliaismeretből és módszertani érdekességekkel is felfrissíthették és kiegészíthették tudásukat.

Minden nap programjában szerepelt, hogy hogyan lehet a bibliai témákat beilleszteni a tananyagba. Az általunk használt tankönyvbe ezt mindenki beleillesztette a tanfolyam záróvizsgáján. Nagyon sok lehetőséget hallottunk az előadótól, vezetőtanárunktól, és a közös gondolatcsere során arról, hogy az általános iskolai tananyag mennyi lehetőséget kínál a Biblia és különböző erkölcsi tartalmú szöve-

gek, példázatok beépítésére. Ugyanakkor rájöhettünk, hogy az ügyes és játékos feladatsorok hogyan teszik élvezetessé ezeket a témákat és fogékonyabbá a tanulókat. Megtanulhattuk, hogyan küzdjük le a tanulókat – és saját magunk gátlásait is. „Legyünk bátrak” – hangzott az egyik előadótól, aki a videofilmek használatára biztatott. Ha mi félünk és gátlásosak vagyunk, ne csodálkozzunk, ha a gyerekek is gátlásosak lesznek.

Nagyon sok bibliai és szépirodalmi anyagot kaptunk, amit beépíthetünk az angolórákba az évfolyamok és a gyerekek szintje szerint válogatva. Mi is szívesen játszottunk azokkal a feladatokkal, amelyeket a gyerekekkel megcsinálhattunk. Ízelítőt kaptunk az

Internet használatából is.

Új énekekkel is gazdagodtunk, amelyeket az angolórákon kívül egyéb szakköri, hittan stb. foglalkozásokon is énekelhetünk.

Az általános iskolák, ezen belül is az egyházi és egyházi jellegű iskolák tanórán kívüli tevékenységei elég széles körűek. Ez a továbbképzés nagy segítséget nyújt ahhoz, hogy gazdagítsuk a rendelkezésre álló anyagot, és azok feldolgozását. A bibliafordítások megismerésétől egészen a szerepjátékokig igen változatos programon keresztül felfrissíthettük nyelvi, tárgyi tudásunkat és a Biblia ismeretét is.

Legyen köszönet mindazoknak, akik ezért a tanfolyamért fáradoztak. Legyen hála és dicsőség Istennek!

A korszerű lelkészképzés alapja

– kiegészítő gondolatok Ködöböcz József cikkéhez –

Molnárné László Andrea

Magyar Református Nevelés 2002 júniusi száma közölte Ködöböcz József gondolatait a korszerű lelkészképzésről, a szükségesnek tartott változásokról, követelményrendszeréről. Ködöböcz nagytiszteletű úr megfogalmazta, hogy milyen nagy szükség lenne pedagógiai, módszertani, lélektani tanulmányokra. Ezekhez a gondolatokhoz szeretnék most néhányat hozzátenni.

A fent említett tárgyak – azaz pedagógia, módszertan, lélektan – valóban nagyon hasznos és nélkülözhetetlen tárgyak lennének; az én véleményem is az, hogy ezek nélkül a lelkészképzés nem lehet teljes. Ködöböcz nagytiszteletű úr részletesen írt ennek okairól, nem szeretnék most az ezzel kapcsolatos részletekbe bocsátkozni, inkább azzal egészíteném ki, hogy a lelkészi pálya valahol tanítói is. Tekintettel arra, hogy egy pedagógustól sem csak azt várják el, hogy a saját szakterületéhez értsen, azaz ismerje a fizika-, irodalom-, művészet- stb. tudományokat részletesen; feladata ismerni a gyermeket, a korosztályt, akiket oktat. Jó pedagógussá csak akkor válik, ha az életkori sajátosságokat figyelembe veszi, és ezeknek megfelelően végzi oktatói munkáját. A szülők, ha egy tanár ellen szót emelnek, a legritkábban kritizálják a szakmai felkészültségét, sokkal inkább azt, hogy nem jól bánik a gyerekekkel, ami a módszertan, pedagógia, lélektan, azaz a neveléstudomány ismeretének hiányából fakad. Ha azt szeretnénk, hogy a lelkészi munka valóban szolgálat legyen, akkor nélkülözhetetlen, hogy a lelkészek meg-

ismerjék a korosztályt, társadalmat, a kor sajátosságait is – akiket szolgálnak. A tapasztalatom is az, hogy ha egy gyülekezet szót emel a lelkésze ellen, akkor a legritkábban teszi ezt azért, mert a lelkész héber, görög vagy dogmatikai tudása nem üti meg az elvárható színvonalat, sokkal inkább azért, mert nem képes az emberek nyelvén beszélni, mert nem ismeri a módszert, amivel fordulhatna feléjük. Miután a lelkészi munka tanítói is, feltétlen szükség lenne arra, hogy a tanárképzésben oktatott *neveléstudomány* is a követelménylistára kerüljön. (Nem tartom valószínűnek, hogy nem fér bele az ötéves képzésbe, hiszen egy kétszakos nyelvtanár is megismeri öt év alatt a választott nyelvterületek irodalmát, nyelvészetét, kultúráját, és a neveléstudományt.)

A neveléstudomány részét képezi a *szociálpszichológia* is. Ennek hiánya a lelkészképzésben azért is jár óriási hátrányokkal, mert a lelkésznek alapvető feladata, hogy harcoljon a világi értékrend megcsontosodása ellen. Ha azonban nincs tisztában azzal, hogy milyen társadalmi folyamatok mennek végbe, nem tudja, hogy miként zajlik a manipuláció, a fanatizálás, az önigazolás, mi a szerepe a médiának mindebben, miként szeretnek és utasítanak el az emberek, hogy megy végbe a stigmatizálás folyamata, az agresszió kialakulása és elmélyülése, akkor esélye sincs arra, hogy harcolni tudjon ellene. Sőt ennél sokkal rosszabb is történik, ő maga is manipulálható, fanatizálható lesz, ő maga is hajlamos lesz a stigmatizálásra, a gyűlölet szítására.

A harmadik terület, ami elgondolkodásra méltó: a nyelvek kérdése. Nem a görög, héber nyelvtanítás ellen kívánok szót emelni, sokkal inkább a modern nyelvek ellen. Ismeretem van afelől, hogy némely teológiai akadémián csak a bizonyos nyelvekből megszerzett nyelvvizsgát fogadják el a diploma alapfeltételként. Ezek a bizonyos nyelvek természetesen a most divatosak, illetve azok, amelyeken számottevő szakirodalom olvasható, pl. a holland. Indokolva mindezt azzal, hogy a szakirodalmak nagy része ezeken a nyelveken íródik. A gond ezzel a nézettel csak az, hogy ez, a – bocsánat a szóért – hozzá nem értő vélemény azt feltételezi, hogy a nyelvtanítás során semmi más nem zajlik, csak a szavak és a nyelvtan memorizáltatása. Holott egy nyelv tanítása-tanulása ennél sokkal komplexebb folyamat, a szókincs és a nyelvtan az, amely a leghamarabb kihull az emberi memóriából. Miután a nyelv nem tekinthető kultúramentes jelrendszernek, az idegen kultúra, a szokások, a nyelvi sajátosságok, a nyelven észrevehető világnézeti felfogások (pl. az orosz ortodoxia szerint minden ami keletről származik, az jó), azok, amik hosszabb ideig megmaradhatnak. És azt is megkockáztatom, hogy tudásuk néha még hasznosabb is, mint a száraz szókincsé vagy a nyelvtané. A másik tény, ami az ellen a felfogás ellen szól, hogy csak a modern, és divatos nyelvekből tett nyelvvizsga képezheti a diploma alapját, hogy egy nyelv nagyon ritkán használatos csak olvasásra, szakirodalom olvasására. A nyelvismeret degradálása az hinni,

hogy a nyelv csak ilyen egyoldalúan hasznosítható.

A következő ok, ami indokolná, hogy a mindenféle nyelvből tett nyelvvizsgát elfogadják, az az a tény, hogy a mai Magyarországon 13 bejegyzett kisebbség él. Az ő nyelvi jogaikhoz tartozik az is, hogy saját anyanyelvükön hallgassák az istentiszteleteket, ami persze elképzelhetetlen úgy, hogy a lelkész nem beszéli a kisebbségi nyelvet. Természetesen nem állítom, hogy mind a 13 kisebbséget ősi reformátusság alkotja, de ha a misszióknak valóban olyan nagy jelentőséget tulajdonítunk, ahogy azt valljuk is, akkor ez nem lehet záró ok.

A negyedik észrevételem pedig egy kérdés: Miért küldhető egy el-

ső éves hallgató legátusba? Minden emberekkel foglalkozó szakma, az orvosok, a színészek, a tanárok stb. a képzés során a fokozatosság elvét vallják, azaz először a delikvens csak ismerkedik a pályával, és ha már kellő tapasztalata és elméleti tudása van, akkor megy és használja azokat először „karó”, azaz segítség mellett, később teljesen önállóan. Kevesebb lenne a csalódás, a negatív érzelmekkel kezdett pálya, ha időt hagynánk a teológusoknak a legátusi szolgálatra. Úgyis elég nagy változás az életükben a középiskolából beilleszkedni az egyetem rendszerébe, elég nagy erőfeszítést igényel hozzászokni a vizsgákhoz, véleményem szerint felesleges teher a karácsonyi legáció, még ha fakultatív is.

Befejező gondolatként csak úgy mint a cikk kezdetén, csatlakoznék Kődöböcz nagytiszteletű úrhoz, és kérném a Református Egyház vezetőségét, hogy gondolja át a fenti szakmai érveket, és ezeket figyelembe véve hozzon döntést a változtatásokról.

Hans Brosamer, 1534

A Kárpát-medencei Magyar Református Középiskolák VII. Találkozójának Záródokumentuma

„A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme.” - Péld.9,10

1. A Kárpát-medence magyar református középiskoláinak képviselői hálát adnak Istennek, hogy hetedik alkalommal találkozhattak egymással.

2. A Találkozó résztvevői tudatában vannak annak, hogy a különféle államkeretekben más és más körülmények között élő, de közös gyökerekből táplálkozó magyar reformátusság szempontjából nagyon fontos, hogy a középiskolás fiatalok és tanáraik megismerjék egymás életkörülményeit, egymás hite által erősödjének. Ugyanakkor fontosnak tartják az egymásrataltság és összefogás megélését

a Találkozók és egyéb alkalmak keretében is.

3. A Találkozó résztvevői kérelemmel fordulnak a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának Tanügyi Bizottságához, hogy erkölcsileg és anyagilag támogassa a Találkozókat.

4. A Találkozó résztvevői kérik a tehetségkutató s –ápoló programok szervezőit, hogy az ezirányú pályázati lehetőségeket átfogóan terjesszék ki a határon túli református iskolákra is.

5. A résztvevők fontosnak tartják azt, hogy az eddig kialakult hagyomány tovább folytatódjék.

Örömmel fogadták az Erdélyi Református Egyházkerület meghívását a 2003. évi VIII. Találkozóra, melynek időpontja 2003. júliusának 2. hete, helyszíne Székelyudvarhely lesz.

6. A Találkozó résztvevői megköszönik a házigazda Szlovákiai Református Keresztyén Egyház anyagi és erkölcsi támogatását, továbbá köszönettel tartoznak a Zsinat Iskolaügyi Osztályának, valamint azoknak a magyarországi és szlovákiai alapítványoknak, szervezeteknek és magánszemélyeknek, akik anyagilag hozzájárultak a Találkozó megszervezéséhez.

Talentum Tábor

Papp Kornél

Minden eddiginél többen, összesen 137 tanuló vett részt a 2002. évi Talentum Tábor munkájában. A tábor témája: „*Kapcsolataink*”. Ez a téma határozta meg a bibliakörök, az evangelizáció, valamint a plenáris előadások gondolatmenetét. A tábor napirendje figyelembe vette, hogy egy nyári középiskolás református tehetséggondozó táborozásról van szó:

- **nyári**, azaz nem szerettünk volna abba a hibába esni, hogy a tanév folytatásaként éljük át a diákok a táborozást, éppen ezért minden délután 13.30-16.30 h között, s 19.30 h után szabadidőt biztosítottunk a Balaton élvezéséhez, s a sportoláshoz,

- **középiskolás**, azaz sportversenyekkel, kirándulással, esti éneklésekkel, tábortűzzel biztosítottuk a tábor fiatalos hangulatát, s az ország számos pontjáról érkező középiskolás korosztály közelebb kerülését,

- **református**, azaz célunk volt a lelki-hitbeli elkötelezettség erősítése, ame-

lyet a 8.30-9.00 h közötti reggeli áhítatok, a 9.00-10.00 h közötti bibliakörök, a 18.30-19.00 h közötti énektanulás és a 19.00-19.30 h közötti esti evangelizáció biztosított,

- **tehetséggondozó**, azaz hitünk, magyarságunk és egyházunk sorskérdéseivel foglalkozó plenáris előadásokon mélyíthették el ismereteiket a résztvevők, s szekcioulések keretében, érdeklődési körüknek megfelelő speciális foglalkozásokon is gyarapíthatták tudásukat.

Plenáris előadások:

- **Dr. Gyapay Gábor** ny. igazgató (Budapest): *Polgárosodás Magyarországon*

- **Dr. Rókusfalvi Pál** ny. egyetemi tanár (Budapest): *Keresztén magyarságtudatunk és európaiságunk*

- **Matolcsy György** v. miniszter, igazgató (Növekedéskutató Intézet, Budapest): *Gazdasági kapcsolataink; A magyar gazdasági fejlődés alapjai*

- **Csobán Pál** tanár (Gödöllő): *A népi mozgalom története*

Szekciók:

- Biológia – ökológia (Faragóné Szénásy Emese)
- Kémia (Díószeghy Csaba)
- Néprajz–néptánc–népzene–néphagyomány (Kelemen-Csíki István)
- Számítástechnika (Mónus Béla)
- Klasszikus matematika (Nagy-Baló András)
- Irodalom (Bajusz Árpádné)
- Történelem (Csobán Pál)
- Sport (Balassy László)

Augusztus 15-én egész napos kirándulást vezettek a táborozók Badacsonyba illetve Tihanyba.

A Talentum 2000 Tábor megszerzéséért köszönetet mondunk Merétey Sándor zsinati tanácsos úrnak, Püski Lajos lelkipásztor úrnak (Debrecen-Nagyerdő), az előadóknak, a szekcióvezetőknek. Köszönetet mondunk az 1.000.000.- Ft-os anyagi támogatásért a polgári kormány Gazdasági Minisztériumának.

Lőrincz Gyula

Augusztus közepe volt, a fürdési szezon a végnapjait élte. Az időjárás olyan volt, mintha hirtelen nagyot döccenve október közepéhez ért volna. Esett az eső és hideg szelek süvítették végig a Református Egyház Soli Deo Gloria konferenciaterpén. A Balaton is turistatjesztő, felkorbácsolt arcát mutatta nekünk. Nos, körülbelül ilyen körülmények között indult útjára a 8. Talentum tábor Balatonszárszón. Most azt hihetné a kedves olvasó, hogy ez teljesen rányomta a bélyegét a táborunkra és persze azt, hogy én erről szeretnék írni oldalakon keresztül. Volt ebben munka és tanulás is, de a vidámabb percek sem maradhattak el. Főleg ha tudjuk, hogy 12 és 20 év közötti fiatalokról volt szó.

„*A jövő értelmisége*”. Ezt a mondatot sokszor hallottuk az egy hét során. En-

nek megfelelően négy, nagytekintélyű előadó ismertetett meg minket ehhez az egyházhhoz illő, hasznos információkkal. De azt hiszem, ez a négy előadás több volt, mint információgyűjtés. Tanítás és útmutatás a jövőre nézve, saját életünkre nézve. Így *Dr. Gyapay Gábor*, *Dr. Matolcsy György* és *Csobán Pál* előadásait kiemelt helyen raktározzuk el emlékeink szigetein. Ezek az alkalmakon kívül a különböző szekciók alkalmairól is maradandó emlékekkel térhettünk haza és választ találhattunk régen megfogalmazott kérdéseinkre is.

Találkozhattunk mi, fiatalok egymással és talán ebben a táborban - mindent belevéve - találkozhattunk a jövőnkkel. Azzal a jövővel, mely számunkra fontos helyet tartogat. Ez a tábor nem szólhat másról, mint erről. A jövő generációjának feladatairól, a fontos célról, melyet Isten

pontosan elkészített a számunkra. Tanított minket *Püski Lajos* prédikációin és tanításain keresztül *Pál apostol* szavaival: „*Mindenkinek mindenné lettem, hogy mindenképpen megmentsek némelyeket.*” Ez a mondat volt a vezérigéje az idei Talentum tábornak.

Köszönet a táborban részt vevő és tanító, nevelő tanároknak. Köszönet a tábor lelki vezetőjének, *Püski Lajos* nagytiszteletű úrnak és az őt segítő teológusoknak. De köszönet illeti *Papp Kornél* zsinati osztályvezető urat is, aki ezt az egész tábor meg szervezte. Köszönjük meg szüleinknek is, hogy - erkölcsileg és anyagilag is támogatva minket - eljuthattunk ide. Végül, de nem utolsó sorban hála és köszönet a Mindenható Istennek. Feledjük el a kételkedést újuljunk meg küldetésnek, melyet Isten rajtunk keresztül készített és vihet végbe. *Soli Deo Gloria!*

Emlékezetes tanítók – Máté János (1934-1998)

Papp Vilmos

Elete során két egyházközségben szolgált presbiterként. Fiatalon a Budapest Rákospalota-Újváros presbitériumának volt legifjabb tagja. (S talán huszonegy-néhány évével az ország legfiatalabb presbitere.) Idősebb korában pedig Pest legelső egyházközségének nem csupán orgonaművésze, kántora, karnagya, de a szó valódi értelmében zenigazgatója. Ugyanis pályája kezdetétől annak végéig nem csupán a hangok és harmóniak szerelme, nemcsak hangszerek virtuóz kezelője, hanem Isten népe: a templomi gyülekezet éneklésének istenszeretettől fűtött igazgatója. Számára a gyülekezet éneke nem egyszerűen szép hangok összessége. Nem egyszerűen esztétikai ügy. Az ember létének értelme: Isten dicsőítése! Ez pedig csak lélekből és – kitől-kitől – felsőfokon lehetséges. Ennek érdekében égett, lobogott.

Főleg ott kellett keresni és lehe-
tett megtalálni, ahol fiatalok – s öreg,
líhegő-zakatóló hangszerek voltak. A
fővárostól 250 kilométerre lévő baján-
senyei 180 ülőhelyes templomba a
teológusok énekkarát hozta le. S a Ze-
neművészeti Főiskola kiváló növendé-
ke, ekkor már professzor, nem átal-
lotta, hogy csak egy kis hordozható,
néhány oktávós elektromos harmóni-
um áll rendelkezésére. **Azzal szolgál-
juk Istent és népét, ami van...** S bár
több nagy elfoglaltsággal járó állást
töltött be: Kálvin tér, professzorság,
számos zenei kollégium tagja – min-
dig talált időt arra, még ha csak más-
nap reggel érkezett vissza haza – hogy
az ország peremvidékeinek zenei él-
ményekben ritkán, vagy sohasem ré-
szesülő „egyszerű” református gyüle-
kezeteinek szolgáljon egész este.

Kórházba menetele estéjén még
szakvéleményt írt a Budapest-Kőbá-
nya Egyházközség Elnökségének az
orgona teljes felújítására vonatkozóan.
„Ez lesz az első Setzer-kombinációs refor-
mátus orgona Budapesten...” – írja 1998.
február 3-án. Amikor az orgona elké-
szült, a meghívón gyászkeretben sze-
repelt a neve, s a közreműködő két or-
gonaművész: *Kovács Endre* és *Dirk Jan
Warnar* első műsorszámát Máté pro-
fesszor emlékének szentelte.

Joggal mondták róla, hogy *gyer-
tyája mindkét végén ég. Egyik vége a re-
formátus kántorképzésért lobogott. Ő nem
mondhatta, hogy „adjátok ide az or-
szág legtehetségesebb gyermekeit és
én virtuózokat faragok belőlük...”* De
nevelt kodályi szakértelemmel, Ádám
Jenő-i lelkesedéssel és Pál apostoli hit-
tel.

*A gyertya másik vége a leendő lelké-
szek zenei képzettségének biztosításáért égett.*
Ez talán még égetett is. De sok bal-
ítélet uralkodik a „szellem emberei-
ben”! – Fáj a csuklóm – rekedt a han-
gom – nincs hallásom – mindenütt
van kántor (?) – nekem magasabb
rendű dolgokkal kell foglalkoznom...
E vonatkozásban is valóságos presbi-
ternek, azaz hitben erősebbnek kellett
lennie. Vallotta, hogy a **gyülekezet
hittől áradó éneke van olyan fon-
tos, mint tübingeni, párizsi, amsz-
terdami professzorok lábjegyzete-
inek ismerete.** (Bár alkalmanként
ezek is fontosak lehetnek.) *Csak az le-
het igazán tiszteletes és tudós prédikátor;
Sztárai Mihály, Szegedi Kis István,
Szenczi Molnár Albert és sok száz, s ezer
társuk utóda – aki rendelkezik az Ady
Endre által páratlan szépséggel megfogal-
mazott református lendülettel: „Isten-dicsé-
retre mégis csak kiállok!”* (Kis karácso-
nyai ének).

*Páratlan szolgálatot végzett azzal is,
hogy a szovjet csasztuskák, a beat és rock
és más irányzatok szennyet árasztó vilá-
gában őrizte, mentette a gyülekezet éneklé-
sét.* Ugyanis vallásos mázzal ezek is el-
árasztották volna gyülekezeteinket.
Mindenáron „korszerűsítő” és limoná-
désítő irányzatok gondoskodtak vol-
na erről. Tette ezt akkor, amikor sok
tiszta szívű, de erejét veszített tanít-
vány tehetetlenül „bedobta a törülkö-
zőt”.

A gyülekezeti ének azért fontos,
mert 10-100-1000 hívő lélek együtt
mondja: „Az Úrnak irgalmát örökké
éneklek!” – S ez a szolgálat nem ad-
ható „scholának” albrétbe. *A néma
gyülekezet a református egyház halála len-
ne...*

Adjuk át Máté Jánosnak a szót.
*„A gyülekezeti énekkel, mint oly sok min-
dennel a reformáció ajándékozta meg az
emberiséget. Lehet, hogy esztétikailag elma-
rad egy kórus gyönyörű, egekbe szárnyaló
éneke mögött, de hatásában az éneklő gyü-
lekezet (Isten) számára sokkal többet je-
lent... elég, ha elolvassuk a 16. század
második felének katolikus írásait. Mind
arról panaszkodnak, hogy milyen óriási
eredményeket értek el a reformátorok az
éneklés eszközével és sürgették a katolikus
egyházban is a népének bevezetését. Ezt az
eszközt engedjük ki a kezünkből félelem-
ből, hitelenségből, kényelemszeretetből...”*
(Cantate Domino c. írása)

Éppen ezért minden presbitérium
legyen a gyülekezeti éneklés gazdája.
Tanítsuk fiataljainkat, gyülekezetein-
ket az éneklés lényegére: „Énekeljük
az Úr dicséretét!” Legyen éneklésünk
egeket ostromló, tévelygőket térítő,
megszomorodottakat vigasztaló, fiata-
lokat lelkesítő. (S ha a harsány ének-
léstől repedeznének a templomunk
falai, majd kijavítjuk őket.)

Helyreigazítási kérelem

A DRE IB a megjelent cikkkel kapcsolatban az alábbi egyhangú határozatot hozta:

DRE IB egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül úgy határozott, hogy nyilvános helyreigazítást kér a Magyar Református Nevelés szerkesztőségétől azzal a diszkriminatív megállapítással kapcsolatban, amelyet Nagyné Győri Sára Emma bejegyzett könyvvizsgáló jelentése alapján Papp Kornél közzé tett.

A DRE IB az 1996 és 2001 között összegyűjtött átutalások és számlák ismeretében kijelenti, hogy a Dunamelléki Református Egyházkerület illetékes bizottságai (Iskolaügyi Bizottság, Iskolaügyi Gazdasági Bizottság) határozatai alapján a közoktatási intézmények részére érkezett állami pénzeszközök, az iskolák és óvodák érdekeinek megfelelően teljes körűen felhasználásra kerültek, az ezt igazoló dokumentációba bármely arra illetékes személy betekinthez.

A Dunamelléki Református Egyházkerület egyetlen felelős testülete és intézménye sem vitatta soha a könyvvizsgálat törvényességét és szükségességét az állami pénzekkel való elszámolást illetően. A DRE IB ugyanakkor továbbra is kifogásolja a Zsinat Iskolaügyi Osztálya vezetőjének és Nagyné Győri Sára Emma könyvvizsgálónak a könyvvizsgálat lefolytatásának módjával, és könyvvizsgálat "eredményei" közzétételével kapcsolatos eljárást.

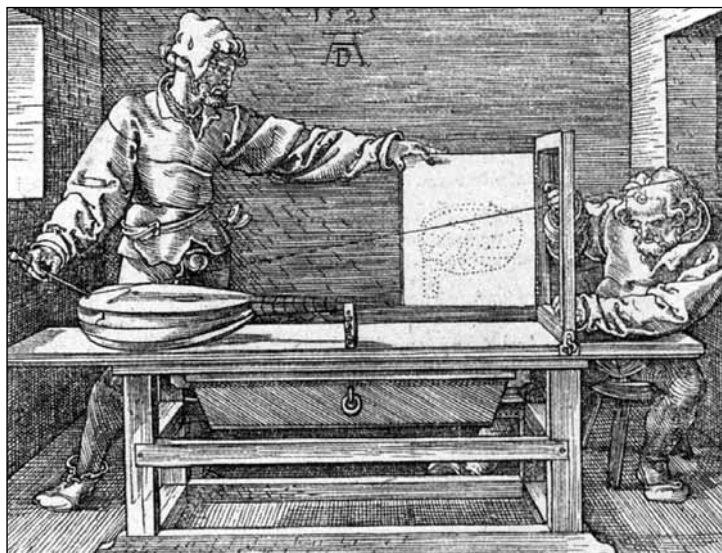
A teljeség igénye nélkül észrevételeink a következők:

Ad. 1. Diszkriminációnak tartjuk, hogy a könyvvizsgálat csupán a Dunamelléki Református Egyházkerület esetében fogta át az 1996-2001-ig terjedő időszakot, a többi egyházkerület esetében a vizsgálat csak 1996, 1997 és 1998-as évekre terjedt ki (ld. Magyar Református Nevelés, 2002 május, 26. oldal). Mi indokolta ezt a különbségtételt?

Ad. 2. A DRE IB részéről felvetődik a kérdés, hogy a könyvvizsgáló miután hiányosságot észlelt a DRE utalásokat illetően, azt miért nem vetette össze az érintett közoktatási intézmények esetében előzőleg lefolytatott könyvvizsgálatok eredményével? Véleményünk szerint, csak az átutalások mindkét oldalról történő egyeztetése után zárhatta volna ki a könyvvizsgáló az esetlegesen felmerülő adminisztratív eltéréseket. A korrektség is megkívánta volna, hogy csak az ez irányú visszaellenőrzés után tegye meg sommás megállapításait a könyvvizsgáló. A fentiek miatt a DRE IB egyoldalúan, a Dunamelléki Református Egyházkerületet szándékosan rossz színben feltüntetőnek tartja a Magyar Református Nevelésben megjelent írást.

Ad. 3. A DRE IB megengedhetetlennek tartja Papp Kornélnak, a Zsinat Iskolaügyi Osztálya vezetőjének azt az eljárási gyakorlatát, hogy különböző, általa szerkesztett folyóiratokban (pl. Magyar Református Nevelés) - személyes sérelmei miatt - a Dunamelléki Református Egyházkerületet - minden alapot nélkülözően - rossz színben igyekszik feltüntetni.

A DRE IB megbízza Barthos Zoltánét, Kovácsné Erdős Anikót és Szegedi Györgyöt, hogy a bizottság határozata alapján fogalmazzon meg helyreállítási kérelmet a könyvvizsgálattal kapcsolatban és gondoskodjon annak a Magyar Református Nevelés című lapban való megjelentetéséről.

Albrecht Dürer, 1525

Kétely???

Papp Kornél

A Dunamelléki Református Egyházkerület Iskolaügyi Bizottsága 2002. június 3-i ülésén kételyeket fogalmazott meg a Zsinati Iskolaügyi Osztály vezetőjének a Magyar Református Nevelésben közzétett, „A Református Hírlevél írja” c. írásához csatolt hites könyvvizsgálói nyilatkozattal kapcsolatban [MRN III. évf. 8. szám 26. oldal]. A Zsinati Iskolaügyi Osztály vezetője a DRE IB iránti tisztelete jeléül maga is kéri a DRE IB elnöke (Barthos Zoltánné) és két tagja (Kovácsné Erdős Anikó és Szegedi György) által megfogalmazott helyreigazítási kérelem megjelentetését a Magyar Református Nevelésben.

Tekintettel azonban arra, hogy a helyreigazítási kérelem igen fontos tények ismeretének hiányára utal, a Zsinati Iskolaügyi Osztályának vezetője kénytelen válaszolni a felvetésekre. Először a pontokba szedett megállapításokról:

1.) Természetesen nincs különbségtétel az egyházkerületek között a közoktatási kiegészítő támogatás hites könyvvizsgálata tekintetében sem. A vizsgálat minden egyházkerület esetében 5 esztendőre ölelt fel. Első lépésként elkészült [2001 január-március hónapokban] az 1999. és a 2000. évi kiegészítő támogatás pénzügyi kiutalásának teljesítéséről végzett vizsgálat jegyzőkönyve (kelt. 2001. április 4.). A Dunántúli Református Egyházkerület, a Tiszán-

innyi Református Egyházkerület és a Tiszántúli Református Egyházkerület esetében a maradéktalan felhasználás mellett, kisebb technikai szabálytalanságokat állapított meg a vizsgálat, melyek korrekciójára javaslatot tett 5 esztendőre visszamenőleg.

A Dunamelléki Református Egyházkerület esetében a megállapítás

az Egyházkerület „Oktatási” bankszámláján 2000.12.31-én.>

A megállapítás súlyára való tekintettel történt meg 2001 novemberében a vizsgálat kiterjesztése további három esztendőre [ill. a DRE esetében más főkönyvi kartonokra]. Igen sajnálatos tény, hogy a DRE IB nem kapott tájékoztatást a DRE illetékes vezetőitől az első könyvviz-

gálat megállapításairól. Ez esetben nem tartották volna diszkriminációnak a hites könyvvizsgálat elvégzését. (Pontosan a többi egyházkerület érezhette hátrányát a DRE könyvvizsgálata megállapításainak!) Tekintettel arra, hogy a Dunántúli Református Egyházkerület, a Tiszáninnyi Református Egyházkerület és a Tiszántúli Református Egyházkerület nem göngyöltett maga előtt tartozásokat, felesleges volt a második könyvvizsgálati jelentésnek kitérnie az 1999. és a 2000. esztendőkre.

2.) A vizsgálat korrekt volt, mivel megtörtént az egybevetés az intézményi

és a fenntartói adatokkal!!! Szintén sajnálatosnak mondható azonban az, hogy az intézményi és fenntartói adatok egyezősége nem mondható el a DRE esetében a fenntartói és az egyházkerületi adatokról. Az intézményi és fenntartói adatok kisebb összegeket mutatnak, mint a kerület 82211., 82212., 82213. és 82214. számú főkönyvi kartonjának összesített adatai. Sajnálatos tény ez,

Albrecht Dürer, 1522

a következő volt: <Megállapítom, hogy a Dunamelléki Egyházkerület 33.416.712 Ft közoktatási kiegészítő támogatás továbbutalási kötelezettsége 1999.12.31-én („Oktatási” betét számla 1999.01.01-i nyitó egyenlege, valamint a rendelkezésemre adott 1999. és 2000. évi 3842-es főkönyvi karton forgalma alapján). Megállapítom továbbá, hogy a 33.416.712 Ft fedezetéül csak 4.880.422 Ft volt

Hans Burgkmair, 1512-1516

azonban a könyvvizsgáló a kerületi nyilvántartásban lévő magasabb összegeket vette figyelembe! Ennyit a vizsgálat „nem korrekt” módjáról.

3. Sajnos az „ad 3.” megállapítást – érzelmi jellege miatt – tényszerűségében nehéz értelmezni. Egy biztos: az Iskolaügyi Osztály vezetője nem szerkesztője semmilyen folyóiratnak [mint ismeretes a Magyar Református Nevelés szerkesztője 2000 januárjától 2001 márciusáig Tóth Ida volt, majd 2001 márciusától Kulin Ágnes és Nagy Villő]. (1999-ben azonban a Keresztyén Nevelés szerkesztőbizottságának valóban tagja volt, ennek azonban a helyreigazítási kérelemben írt vélemezéshez semmi köze.) Arra a megjegyzésre, hogy „min-

den alapot nélkülözően” itt nem kívánunk kitérni. Arra azonban igen, hogy – a Magyarországi Református Egyház szolgálatában végzett eddigi tevékenység alapján – a rosszhiszeműséget visszautasítsuk. Ezt bizonyítja az is, hogy nem az intézmények és a fenntartók, hanem az egyházkerület adatait vette alapul a vizsgálati jelentés. Ezt javasolta ugyanis az Iskolaügyi Osztály vezetője.

Mindezek után még meg kell jegyezni azt, hogy – alapvető információk hiánya miatt – a DRE IB nem vállalhatja a felelősséget határozatai végrehajtásáért. Köszönetet mondunk a DRE IB tagjainak sokéves áldozatos munkájukért.

A DRE IB helyreigazítási kérelme meglepő azért, mert könyv-

vizsgálati jelentés 2002. április 24-i átnyújtása óta a Dunamelléki Református Egyházkerület illetékesei nem jelezték kifogásaikat sem a Zsinati Iroda szerveinek, sem a Zsinat elnökségének.

Az első könyvvizsgálat elvégzése után az adatokat átadó könyvelőt is elbocsátották. Most hallhattuk a hírt, hogy megrendítően fiatalon elhunyt. A hírek szerint önkézzével vetett véget életének. Igen tehetséges gazdasági szakembert veszítettünk el, ki áldozatos szolgálatot végzett egyházának.

A kételyek eloszlátása érdekében közzé tesszük a teljes könyvvizsgálói jelentést és az intézményekre lebontott adatokat.

Könyvvizsgálói jelentés a Dunamelléki Református Egyházkerülethez 1996., 1997., 1998., 1999. és 2000. évben oktatási intézmények részére érkezett pénzeszközök felhasználásáról

1. Általános adatok:

1.1. A könyvvizsgálatot végezte: Nagyné Győri Sára könyvvizsgáló – 000833.

1.2. A jelentés tárgya:

A Dunamelléki Református Egyházkerülethez 1996, 1997 és 1998 évben oktatási intézmények működésére, fejlesztésére érkezett pénzeszközök felhasználásának vizsgálata.

Az 1995. CXLVI., az 1996. évi CXXIV. és 1997. évi CXLVI. törvény alapján létrejött megbízás szerint kialakított könyvvizsgálói vélemény ismertetése az 50/1992.-III.13./Kormányrendelet előírásainak figyelembevételével.

1.3. A könyvvizsgálói munkámat az érvényben lévő jogszabályok alapján végeztem.

A rendelkezésemre bocsátott dokumentumok:

- bank kivonatok másolatai
- főkönyvi kartonok

alapján alakítottam ki könyvvizsgálói véleményemet.

1.4. A Dunamelléki Református Egyházkerület szerepe:

1996-ban, 1997-ben és 1998-ban a Dunamelléki Egyházkerület területén lévő oktatási intézmények a Dunamelléki Egyházkerülettől kapták meg a részükre járó működési és fejlesztési pénzeszközöket, mert a Zsinat Pénzügyi Osztálya az Egyházkerülethez utalta az egyházkerület területén lévő intézményeknek járó kiegészítő támogatást.

2. Megállapítások:

2.1. A Dunamelléki Református Egyházkerülethez érkezett oktatási intézmények működésére és fejlesztésére felhasználandó pénzeszközök jogszerű felhasználásának érvényesülése.

Az Egyházkerülethez érkezett oktatási intézmények működésére, valamint fejlesztésére felhasználandó pénzeszközöket az intézmény fenntartókhoz kellett eljuttatni.

- 1996. évben a Dunamelléki Református Egyházkerülethez érkezett iskola pénzeszköz
- Működési támogatás 91.050.172 Ft
- Felújításra 45.200.340 Ft
- MKM-mal kötött közokt. megáll. sz. 121.924.000 Ft

Összesen: 258.174.512 Ft

1996. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által kiutalt

iskolai pénzeszköz

- Közoktatási intézmények részére 201.825.000 Ft

- Felsőoktatási intézmények részére 10.000.000 Ft

Összesen: 211.825.000 Ft

1996. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által ki nem utalt pénzeszköz 46.349.512 Ft

1997.évben a Dunamelléki Református Egyházkerülethez érkezett iskolai pénzeszköz 267.885.000 Ft

1997.évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által kiutalt pénzeszköz

- Közoktatási intézmények részére: 269.000.000 Ft

- Felsőoktatási intézmények részére: 14.500.000 Ft

Összesen: 283.500.000 Ft

1997. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által ki nem utalt pénzeszköz: 30.734.512 Ft

1998. évben a Dunamelléki Református Egyházkerülethez érkezett pénzeszköz: 329.742.023 Ft

1998. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által kiutalt pénzeszköz

- Közoktatási intézmények részére 325.530.337 Ft

- Felsőoktatási intézmények részére 3.000.000 Ft

Összesen: 328.530.337 Ft

1998. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által ki nem utalt pénzeszköz: 35.596.198 Ft

1999. évben a Dunamelléki Református Egyházkerülethez érkezett pénzeszköz: 482.148.636 Ft

1999. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által kiutalt pénzeszköz

- Közoktatási intézmények részére: 465.466.942 Ft

1999. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által ki nem utalt pénzeszköz 48.627.892 Ft

2000. évben a Dunamelléki Református Egyházkerülethez érkezett pénzeszköz

- Zsinattól 112.491.439 Ft

- Kecskemét 4%-a 2.178.750 Ft

Összesen: 114.670.189 Ft

2000. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által kiutalt pénzeszköz

- Közoktatási intézmények részére: 123.786.804 Ft

2000. évben a Dunamelléki Református Egyházkerület által ki nem utalt pénzeszköz 39.511.277 Ft

Megállapítom, hogy a Dunamelléki Református Egyházkerület 1996-2000 év között a közoktatási intézmények részére tovább utalendő állami pénzeszközökből 39.511.277 Ft-ot nem utalt ki 2000. december 31-ig. Ezen kötelezettség fedezetéül 2000. december 31-én az Egyházkerület „Oktatási” bankszámláján 4.880.422 Ft volt.

Budapest, 2002. április 22.

Nagyné Győri Sára Emma
bejegyzett könyvvizsgáló
kamarai tagszám: 000833

Az 1996-2000. évi közoktatási kiegészítő támogatás hites könyvvizsgálatának összegzése

Intézmény	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
Arany János Református Gimnázium, Nagykőrös	16.545.000	21.558.000	24.719.469	27.489.000	9.521.000
Arany János Református Gyakorló Általános Iskola, Nagykőrös	11.720.000	14.366.000	18.293.831	25.032.000	2.412.000
Baár-Madas Református Gimnázium és Általános Iskola, Budapest	17.670.000	20.178.000	31.030.631	46.774.000	10.981.638
Beleznay János Református Általános és Művészeti Iskola, Bugyi	905.000	3.170.000	7.112.331	11.624.000	6.530.000
Betlehem Református Óvoda, Budapest	690.000	2.770.000	4.404.031	6.669.000	1.097.000
Budapesti Lónyay Utcai Református Gimnázium	8.845.000	15.290.000	22.214.864	30.478.060	13.899.496
Ceglédi Református Általános Iskola	13.780.000	13.160.000	24.781.031	33.180.000	3.443.000
Dunavecsei Református Kollégium	5.210.000	8.310.000	6.328.031	8.149.000	4.245.000
Gólya Református Óvoda, Jászberény	2.640.000	4.430.000	3.741.000	5.057.000	1.175.000
Gödöllői Református Líceum	15.005.000	19.308.000	16.725.631	23.236.000	2.534.000
Gyökössy Endre Református Óvoda, Budapest	-	-	-	546.000	1.930.139
Halacska Református Óvoda, Budapest	-	-	1.571.600	3.429.000	687.000
Halásztelki Református Szakképző Iskola, Gimnázium és Koll.	-	-	-	16.105.182	5.415.000
Júlianna Református Általános Iskola, Budapest	10.985.000	11.070.000	11.125.500	14.910.000	1.676.000
Karácsony Sándor Református Általános Iskola és Óvoda, Budapest	4.140.000	3.680.000	6.717.000	9.467.000	3.226.000
Kecskeméti Református Kollégium	34.220.000	31.190.000	43.193.031	66.738.000	9.943.000
Kiskunhalasi Református Kollégium Ökumenikus Óvodája	2.120.000	3.240.000	5.341.069	7.056.000	860.000
Kiskunhalasi Református Kollégium Szilády Áron Gimnáziuma	13.660.000	17.630.000	19.817.000	29.505.000	4.679.000
Kunszentmiklósi Református Kollégium	18.080.000	24.570.000	24.891.469	26.461.000	6.014.000
Lorántffy Zsuzsanna Református Óvoda, Csákvár	-	-	1.804.000	3.280.000	1.080.000
Pécsi Református Kollégium	13.055.000	29.310.000	19.229.331	23.835.000	4.576.000
Szász Károly Református Kollégium és Zeneiskola, Szabadszállás	1.400.000	2.200.000	4.974.500	6.489.000	5.245.000
Száz Juhocska Református Óvoda, Fót	-	-	622.000	1.974.000	990.000
Székely József Református Általános Iskola, Szentmártonkáta	-	-	1.926.600	1.113.000	6.253.000
Szentendrei Református Gimnázium	-	-	-	1.512.000	4.260.000
Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda	6.795.000	11.930.000	9.425.931	13.020.000	4.340.000
Tábita Diakónusképző Intézet, Budapest	870.000	2.140.000	3.495.656	5.221.700	4.575.531
Tiszakécskei Református Kollégium	3.490.000	9.500.000	12.044.800	17.117.000	2.199.000
Összesen:	201.825.000	269.000.000	325.530.337	465.466.942	123.786.804

A Református Pedagógiai Intézet tankönyvei

Papp Kornél

A Református Pedagógiai Intézet 1997-2002. között 5 esztendő alatt 50 kiadvánnyal gazdagította a református oktatásügy szellemi háttérét. Az RPI 2002-ben a következő új kiadványaival gazdagítja a református hittanoktatók és vallásánárokok illetve a tanulók lehetőségeit a tankönyvválasztásban:

- A **Hittan 2. munkatankönyv** (Kustár Gábor és Kustár Zoltán) (Debrecen). Turbucz Erzsébet céleddi hittanoktató-lelkipásztor 1999-ben feladatgyűjteményt és tanári segédkönyvet adott a katechéták kezébe, s most – háromévi kísérleti tanítás után – megjelenhetett a második évfolyamos tanulók munkatankönyve is. A kiadványt Kustár Gábor debreceni hittanoktató eredeti rajzai teszik a diákok számára még érthetőbbé. A művet dr. Csorba Péter főiskolai tanár, a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola főigazgatója lektorálta. Az A/4 formátumú munkatankönyv 144 oldalas

- A **Hittan 6. tanári segédkönyv** és a **Hittan 6. feladatgyűjtemény** Szélné Sebor Lilla lelkipásztor jóvoltából kerül a diákok és a hittanoktatók kezébe. A szerző 2001-ben jelentette meg a Hittan 6. tankönyvet.

- A **Hittan 10. tankönyv** Dani László vallásánár-lelkipásztor (Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma) munkája. A szerző 300 oldalas munkájában a Református hittanoktatási kerettanterv 10. évfolyamos anyagát maradéktalanul felöleli. Lektora dr. Győri István dékán, teológiai professzor (Sárospatak). A tanári segédkönyv megjelenése 2003-ban várható.

- Nagy Baló András: **Feladatsorok 5. osztályos matematika szakkörök részére** c. munkája a Református Pedagógiai és Katechetikai Füzetek c. sorozat 7. kiadványa. A szerző a tehetséggondozás kimagasló tapasztalatú tanára a matematika területén. Kiadványa segíti az általános iskolai és a gimnáziumi tehetség-nevelést

egyaránt. A feladatsorok segítik az csoportos és az egyéni tanulást egyaránt. Minden feladat részletes megoldása megtalálható a kiadványban.

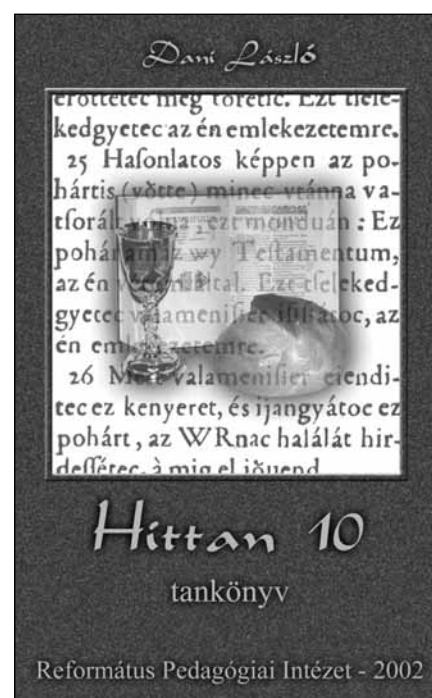
- Czibula Ferenc és Czibula Ferencné: **Hon- és népismeret** c. tankönyve az általános iskolák felső tagozatos diákjai számára kínál megfelelő ismeretanyagot.

A Református Pedagógiai Intézet régi és új kiadványaihoz a csomagküldő szolgálat révén illetve a vizionterjesztők útján juthatnak hozzá az érdeklődők.

- A kiadványok megvásárolhatóak az RPI székhelyén (1146 Budapest, Abonyi u. 21.), ill. megrendelhetőek az RPI címén (1440 Budapest 70., Pf.: 5.), telefexán (06-1-351-9842), E-mail címén (refpedi@elender.hu). A könyvek postai úton történő elküldése 7-10 napot vesz igénybe. A postai csomagok utánvétellel érkeznek a postai díjról a megrendelő gondoskodik.

- Az RPI vizionterjesztői is állnak a lelkipásztorok ill. hittanoktatók és vallásánárokok rendelkezésére:

Név	Cím	Tel/Fax
Batár Jolán	4600 Kisvárdá, Flórián tér 17.	45/405-106
Békési Református Egyházmegye Esperesi Hivatala	5650 Mezőberény, Kálvin János tér 9.	66/423-876
Katona Béla	4542 Laskod, Kossuth u. 56.	45/496-069, 45/497-210
Nagytemplomi Ref. Könyvesbolt	4026 Debrecen, Piac u. 4-6.	52/418-886
Paraklétoz (Egyesült Protestáns Egyház)	6100 Kiskunfélegyháza, Wesselényi u. 7.	76/463-106
Kecskeméti Református Könyvesbolt	6000 Kecskemét, Szabadság tér 6.	
Pro Credo Könyvesbolt	4400 Niregyháza, Tűzoltó u. 6.	42/411-557

Zsinati határozat

Az Egyházi szervezetfejlesztő szakirányú továbbképzés képesítési követelményrendszere

A Magyarországi Református Egyház Zsinata az alábbiakban állapítja meg az *Egyházi szervezetfejlesztő szakirányú továbbképzés* képesítési követelményrendszerét:

1. A képzés célja:

Lehetőséget adni a résztvevők számára olyan – református hitünkön alapuló professzionális – vezetési / menedzselési *ismeretek* megszerzésére, *kompetenciák* fejlesztésére, melyek segítségével képesek lesznek a rájuk bízott *gyülekezetek, intézmények* (diakóniai intézmények, iskolák, missziók):

- helyzetének elemzésére
- a felmerült szükségletek, igények feltárására, előrejelzésére
- a kívánatos fejlesztési és fenntartási programok megtervezésére, valamint
- megszervezésére (megvalósítására),
- a velük együtt dolgozó szakemberek, önkéntesek munkájának koordinálására,
- ellenőrzésére
- és a vezetői identitás elmélyítésére.

Az első négy félévet követően képesítést nyert lelkészek közül az arra különösen alkalmasak gyülekezet és intézmény szervezetfejlesztési tanácsadókká képződhetnek.

2. A megszerzhető végzettség szintje:

egyetemi (teológus-lelkész diplomára épülve)
főiskolai (egyéb főiskolai diplomára épülve)

3. A diplomában feltüntetett **képzettség, szakképesítés**
megnevezése: egyházi szervezetfejlesztő

illetve: egyházi szervezetfejlesztési tanácsadó

4. **Képzési időtartam:** szervezetfejlesztői szakon 4 félév
szervezetfejlesztési tanácsadó szakon 6 félév

5. Képzési program

A képzési program elméleti képzésből és gyakorlati képzésből (tréningek, illetve terepmunka) áll.

A képzés főbb tudományterületei:

- A protestáns kibernetika alapjai (egyházkormányzás)
- Társadalomtudományi alapismeretek
- Jog
- Vezetélmélet
- Menedzsmenttudományi alapkérdések (vezetéstechnika)
- Nonprofit marketing; szociálmárketing
- Gazdasági és gazdaságtudományi ismeretek
- A munkatársak menedzselése, emberi erőforrásmenedzsment
- Tanácsadáselmélet és módszertan

Gyakorlati felkészítés:

- Kommunikáció; konfliktuskezelés
- Vezetői önismeret
- Projektmanagement
- Esetmegbeszélő csoport
- Szupervízió

A képzés két specializációra tagozódik: parochiális vezetési

ismeretek, illetve intézményvezetés; párhuzamosan is végezhető.

6. A felvétel követelményei

A képzésre főiskolai, illetve egyetemi szintű hitéleti diplomával (lelkészi; diakónusi, valamint katechetikai – utóbbi esetében a jelöltnek pedagógiai diplomával is kell rendelkeznie.) lehet jelentkezni, néhány (min. kétéves) éves, lehetőleg vezetői gyakorlattal.

A képzésre történő jelentkezéshez a képző intézmények további feltételeket – pl. alkalmassági vizsga – előírhatnak.

7. A szakindítás feltételei

A szakindítás személyi feltételeit a MAB feltételrendszerének megfelelően minősített oktató, szakfelelősként garantálja; míg a tárgyi feltételek biztosításáért az indító intézmény a MAB feltételrendszerének megfelelően felelős.

8. **Megszerzendő kreditek száma:** szervezetfejlesztői szakon 120 kr.

szervezetfejlesztési tanácsadó szakon 180 kr.

A korábban – hasonló képzés keretében – megszerzett kreditekből max. 60 számítható be.

9. **Minősítési pontok; az ismeretek ellenőrzésének feltételei**

9.1. A szigorlatok száma: 2;

A protestáns kibernetika alapjai, vezetélmélet
Társadalomismeret és jog

9.2. A képesítés megszerzéséhez szakdolgozat készítése szükséges, melyet a hallgató a záróvizsgán véd meg, a témavezető és az opponens bírálatahoz kapcsolódva.

9.3. A hallgató tanulmányai végén záróvizsgát tesz (4., illetve 6. félév vége)

9.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- az előírt tanulmányi és vizsgakötelezettségek teljesítése;
- a terepgyakorlatok elvégzését igazoló dokumentumok,
- a szakmai készség- és személyiségfejlesztő csoportokban történt részvétel; valamint szupervízió (terepgyakorlatokhoz kötötten) igazolása
- elfogadott szakdolgozat (4., illetve 6. félév);
- a gyakorlati képzési program teljesítése
- nyelvvizsga igazolás.

9.3.2. A záróvizsga tartalma; vizsgabizottság előtt:

- a szakdolgozat megvédése;
- szóbeli vizsga az egyházi szervezetfejlesztő szakon (4. félév)
- tanácsadáselmélet és módszertan (6. félév)

9.3.3. Az oklevél minősítése a szakdolgozat, a szakdolgozat megvédése és a záróvizsga érdemjegyeinek átlagértéke.

Budapest, 2002. május 31.

Dr. Kálmán Attila sk.
a Zsinat világi elnöke

Dr. Bölcskei Gusztáv sk.
a Zsinat lelkészi elnöke

Zsinati határozat

A Pásztorálpszichológia egyetemi szakirányú továbbképzés képesítési követelményrendszere

A Magyarországi Református Egyház Zsinata az alábbiakban állapítja meg a *Pásztorálpszichológia egyetemi szakirányú továbbképzés* képesítési követelményrendszerét:

1. Képzési cél:

A képzés célja olyan teológiai és pszichológiai felkészültségű, pástorálpszichológiában jártas lelkigondozók képzése, akik a különböző társadalmi és egyházi igényeknek megfelelően, szakszerű lelkigondozói, családgondozói, egyéni és csoportos ellátásban tudják részesíteni az arra rászorulókat (pl. kórházakban, családsegítő központokban, humán szervezetekben, illetve gyülekezetekben).

Pásztorálpszichológiai-lelkigondozói szakképzettségükkel és az abból adódó speciális (etikai, spontán-lelkigondozói) témákkal bekapcsolódnak az egészségügyi és szociális dolgozók kiképzésébe és továbbképzésébe (nővérképzés, szociális munkások képzése, orvostovábbképzés kórházakban). Képesítésükkel a kórházak, stb. etikai bizottságainak fontos tagjaivá válnak. Átfogó ismereteikkel feladatot vállalnak az intézmények (kórházak) soft-management-ében (mint az intézmény spirituálisai).

A teológus-lelkészi alapképesítéssel rendelkezők pástorálpszichológiában képzett lelkigondozókként fejthetik ki tevékenységüket.

Az a mentális és lelki terheltségi szint, amelyik ma a társadalom nagy részét érinti, szükségessé teszi a segítő szakmák jobb kooperációját, mélyebb egymásra figyélését. Magától értetődő kapcsolat mutatkozik a teológiai lelkigondozás és a pszichés gondozás területein, hiszen ezek gyakran ugyanazokat az emberi problémákat, konfliktusokat kezelik, jóllehet más-más teoretikus és módszertani alapokon.

Az alkalmazkodási zavarok, pszichés megbetegedések, öngyilkossági mutatók, általános rossz emberi közérzet elterjedtsége kihívásként jelenik meg a teológiai képzésben is, elkerülhetetlenné téve a szakmai továbbképzés kidolgozását. A hittudomány részeként megjelenő pástorálpszichológiai szak olyan képzési lehetőséget rejt magában, amelyben a képzett lelki segítők jól körülhatárolt szakmai kompetenciát és felkészítést kaphatnak. Ennek igénye már korábban is felmerült, különböző továbbképzési tanfolyamok elindítását eredményezve. Az elő-

zőekben megfogalmazott célok elérését és az ezek mögött meglévő igények kielégítését leghatásosabban mégis egy szisztematikusan építkező továbbképzési forma – a pástorálpszichológiai lelkigondozó képzés – szolgálhatja.

2. A kiadott oklevél szintje:

- egyetemi

3. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése: pástorálpszichológiai lelkigondozó

4. Képzési idő:

5 félév, legkisebb óraszám 600 óra.

5. A képzés főbb tanulmányi területei:

A képzés előzetesen feltételezi a lelkigondozói tevékenységhez szükséges teológiai ismeretek megszerzését, ezért a tanulmányi területek között megjelenő teológiai diszciplínák speciálisan a pástorálpszichológia tudományának további elmélyítését teszik lehetővé (pl. bibliai és pástorálpszichológiai antropológia, speciális hermeneutika és etika, pástorációtörténet, szintetizáló szeminárium). Az európai fejlett országokban már folyó hasonló protestáns és római katolikus képzés progjamját is adaptálva (Bethel, Passau), a következő főbb témakörök kerülnek áttekintésre.

- *Elméleti alapozás:* A teológus-lelkészi alapidplomával rendelkezőknek el kell sajátítaniuk a szükséges pszichológiai alapokat (bevezetés a pszichológiába, személyiséglélektan, magatartászavarok lélektani háttere). Erre épülhet a segítő kapcsolati munka elméleti megalapozása, a mentálhigiéne, az egészség-betegség állapotára vonatkozó pszichológiai kérdéskörök áttekintése. Mindehhez szervesen kapcsolódnak a speciális teológiai diszciplínák közül az antropológia, pástorációtörténet, vallásfenomenológia és valláslélektan tárgyak. A hallgatók szintetizáló szemináriumok formájában végzik el a két szakterület ismereteinek interdiszciplináris rendszerezését, kapcsolatainak felismerését.

- *A lelkigondozás jelenségek körei:* az e körben megjelenő tárgyak áttekintik azokat a lelkigondozói helyzeteket, attitűdöket, illetve a lelkigondozás elméletének mindazon területeit, amelyekkel a pástorálpszichológiai lelkigondozók

munkájuk során találkozni fognak. Így elméleti felkészítést kapnak a különböző krízishelyzetek, alkalmazkodási zavarok területeire, a segítő kapcsolati munka formáira, elveire, ezek speciális szakmai etikai aspektusaira, hermeneutikai és pásztorálpszichológiai összefüggéseinek felismerésére.

- *Gyakorlati követelmények:* a képzésben a gyakorlati felkészítés két területen is kiemelt szerepet kap: egyrészt az önismereti fejlesztés (min. 150 óra), valamint ehhez kapcsolódóan a spirituális személyiségformálás, másrészt a segítő kapcsolati munka begyakorlása a külső gyakorlatok, a szupervízió és az egyéni konzultációk segítségével. Az önismereti fejlesztést és a szupervíziót (csoportos) megfelelően képzett pszichológus és teológus szakember együttesen vezeti.

A konkrét tantárgyakat, az összóraszámokat a mellékelt hálótér tartalmazza.

- *A pásztorálpszichológia szak belső specializálódási lehetőségei:* a képzésben résztvevők az V. félévben a pásztorálpszichológiai alapfelkészítésre további speciális felkészítést kapnak, amelynek választható területei: kórházi lelkigondozás; börtön-lelkigondozás; lelkigondozás a katonaságnál, rendőrségnél, mentőknél, tűzoltóknál, katasztrófaújságíróknál; iskolai, ifjúság- és családsegítő lelkigondozás; pásztorálpszichológiai diakóniai intézményvezetés.

6. A felvétel követelményei:

- teológus-lelkészi oklevél,
- legalább egy éves gyakorlat,
- személyi alkalmasság.

Felvételi vizsga: felvételi elbeszélgetés megadott szakirodalom alapján

7. A szakindítás feltételei:

A szakindítás személyi feltételeit a MAB feltételrendszerének megfelelően minősített oktató, szakfelelősként garantálja. A képzés tárgyi feltételeit az indító intézmény a MAB feltételrendszerének megfelelően garantálja.

8. Megszerzendő kreditek száma:

Minimum 150 kredit, a korábban vagy máshol szerzett kreditek beszámításáról az intézmény dönt.

9. Az ismeretek ellenőrzési rendszere:

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt – részben egymásra épülő, részben egymástól független – aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, kollokviumok, gyakorlati jegyek, szigorlatok letételéből, szakmai gyakor-

latok elvégzéséből, szakdolgozat elkészítéséből, valamint záróvizsga letételéből tevődik össze.

9.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- Segítő kapcsolat és pszichoterápiai alapok – III. félév
- Lelkigondozás-elmélet – V. félév

9.2. A szakdolgozat:

A szakdolgozat témája feltétlenül gyakorlati esethez kapcsolódjon, amelyet a hallgató témavezető felügyelete mellett készít el. Terjedelme minimum 40, maximum 100 oldal. Elkészítésekor írásbeli bírálat készül, s a munkákat jeggyel is minősíteni kell.

9.3. A záróvizsga

9.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei

- az előírt tanulmányi kötelezettségek teljesítése
- a gyakorlatok minősített dokumentumainak benyújtása,
- a szakdolgozat elkészítése, benyújtása és elfogadása.

9.3.2. A záróvizsga részei:

- a záródolgozat megvédése,
- az ide kapcsolódó elméleti felkészültség felmérése (Személyiséglélektan, Krízislélektan, Pásztorálpszichológia).

A záróvizsga felkért bizottság előtt folyik, megkezdésének feltételei a jelölt részéről: az előírt tanulmányi kötelezettségek teljesítése, valamint a záródolgozat minősített dokumentumainak benyújtása.

9.3.3. A záróvizsga eredménye:

- a két szigorlati jegy,
- a szakdolgozati jegy,
- a záróvizsga jegye.

Ezek átlaga adja a diploma általános minősítését.

10. Az oklevél felhasználhatósága:

A lelkigondozói oklevéllel rendelkező szakember kompetenssé válik a vallásos ember lelki sajátosságainak kezelésére. Szakavatottként tud az egyházi közösségek tagjainak pszichés folyamataiban eligazodni és segítséget nyújtani. Az oklevél felhasználhatóságának *sajátos* formái a választott specializáció alapján: egészségügyi intézmények, kórházak lelkiigondozói, börtönök, katonaság, rendőrség, mentők, tűzoltók lelkigondozói, egyházi oktatási intézmények, iskolák, ifjúság- és családsegítő szolgálat lelkiigondozói, pásztorálpszichológiai-diakóniai intézményvezetői állások betöltésére jogosít.

11. Függelék

A pásztorálpszichológia szak óra és vizsgaterve (ajánlás)

TANTERV

A Pásztorálpszichológia szakirányú továbbképzés tantervstruktúrája*

Tantárgy	I. félév	II. félév	III. félév	IV. félév	V. félév
I. Elméleti alapoató:					
Bevezetés a pszichológiába	10 óra, <i>gyak.j.</i>				
Személyiséglélektan	20 óra, <i>koll.</i>				
Alkalmazott szociálpszichológia	15 óra, <i>gyak.j.</i>				
Pásztorálpszichológia I. (Lelkigondozás-elméletek és irányzatok)	15 óra, <i>koll.</i>				
Az emberkép pásztorálpszichológiai aspektusai	10 óra, <i>gyak.j.</i>				
Pásztorációtörténet	10 óra, <i>gyak.j.</i>				
Szintetizáló szeminárium			15 óra, <i>yak.j.</i>		
Vallásfenomenológia				10 óra, <i>a.i.</i>	
Valláslélektan					10 óra, <i>koll.</i>
II. A lelkigondozás jelenségek:					
Mentálhigiéne		30 óra, <i>koll.</i>			
Krízislélektan		10 óra, <i>koll.</i>			
Pásztorálpszichológia II. (A család lelkigondozása)		20 óra, <i>yak.j.</i>			
Alkalmazkodási zavarok			25 óra, <i>koll.</i>		
Segítő kapcsolat és pszichoterápiás alapok			20 óra, <i>szig.</i>		
Pásztorális hermeneutika				20 óra, <i>gyak.j.</i>	
Beteg- és idősgondozás					20 óra, <i>gyak.j.</i>
Pásztorálpszichológia III. (Lelkigondozás speciális területeken)					30 óra, <i>szig.</i>
Pásztorálpszichológiai gyakorlat			10 óra, <i>gyak.j.</i>	10 óra, <i>gyak.j.</i>	10 óra, <i>gyak.j.</i>
Speciális etika					10 óra, <i>a.i.</i>
III. A lelkigondozás gyakorlata:					
Önismereti és személyiségfejlesztő csoport	50 óra, <i>a.i.</i>	50 óra, <i>a.i.</i>	50 óra, <i>a.i.</i>		
Külső gyakorlat		20 óra, <i>a.i.</i>	20 óra, <i>a.i.</i>	30 óra, <i>a.i.</i>	30 óra, <i>a.i.</i>
Szupervízió				30 óra, <i>a.i.</i>	
Egyéni konzultáció					5 óra/fő
Összesen:	130 óra	130 óra	140 óra	100 óra	115 óra
Mindösszesen: 615 óra					

A teológiai jellegű tárgyak elnevezésénél, a tantárgyleírások célmeghatározásánál és a tantárgyi tematikák leírásánál tudatosan törekedtünk arra, hogy azok minden keresztény felekezet számára konvertálhatóak legyenek.

Budapest, 2002. május 31.

Dr. Kálmán Attila sk.
a Zsinat világi elnökeDr. Bölskei Gusztáv sk.
a Zsinat lelkési elnöke

Zsinati határozat

A Lelkigondozói képzésvezető szupervízor egyetemi szakirányú továbbképzés képesítési követelményrendszere

A Magyarországi Református Egyház Zsinata az alábbiakban állapítja meg a *Lelkigondozói képzésvezető szupervízor egyetemi szakirányú továbbképzés* képesítési követelményrendszerét:

1. Képzési cél

Olyan szakemberek képzése, akik egyházi munkaterületeken dolgozó segítő (pasztorációs, diakóniai, missziói) foglalkozású egyének, csoportok és munkatársi közösségek (teamek), valamint önkéntes segítők szakavatott szupervízióját (lelkigondozók és lelkigondozói segítők lelkigondozását) képesek ellátni, és szakmai képzésükben részt tudnak venni. Az egyházi segítő foglalkozásuk szakmai kompetenciájához a pszichikus kiegyensúlyozottság és problémamegoldó képesség mellett az egészséges és eleven spiritualitás is hozzátartozik. Munkájuk során gyakran merülnek fel hitbeli kérdések, konfliktusok és dilemmák. Ezért a szupervíziójuk speciális szakértelmet igényel.

A képzésvezetői képesítés arra irányul, hogy a hallgatók a lelkigondozóképzés elméleti és módszertani, valamint önismereti, eszmegbeszélő és szupervíziós gyakorlati tanegységeinek vezetésére alkalmassá váljanak, továbbá felkészítsen lelkésztoábbképzéseken és más egyházi munkatársak továbbképzésein lelkigondozói szemináriumok vezetésére.

A képzés közelebbi céljai:

- a szupervízori munkához szükséges speciális pasztorálteológiai és pasztorálpszichológiai ismeretek megszerzése,
- megfelelő probléma-érzékenység és probléma-felismerési (diagnosztikai) képesség megszerzése,
- az egyházi segítő hivatások munkaterületéhez kapcsolódó problémák kezelésében és megoldásában módszertani felkészültség megszerzése,
- képesség megszerzése a csoportfolyamatok elemzésére, értékelésére, jótékony befolyásolására és irányítására,
- terepkompetencia elnyerése,
- lelkigondozóképző tanfolyamok szervezéséhez és vezetéséhez szükséges szakmai ismeretek és gyakorlati kom

petencia megszerzése.

2. A kiadott oklevél szintje:

- egyetemi

3. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Lelkigondozói képzésvezető szupervízor

4. Képzési idő

6 félév, összóraszám minimálisan: 1006 óra, a 6. félév lezárásáig megszerzendő kreditek száma: 125 kredit.

5. A képzés főbb tanulmányi területei és arányai

Ez a szakirányú továbbképzés a lelkeszi oklevél megszerzéséhez szükséges teológiai ismeretekre és gyakorlati kompetenciákra, valamint a lelkigondozás munkaterületére nézve megszerzett szakirányú képzettségre épül. Két szakaszból áll: a lelkigondozói szupervízori és a lelkigondozói képzésvezető képzésből.

5.1. Elméleti képzés:

I. képzési szakasz:

a) Az elméleti képzés úgy kívánja bővíteni a lelkigondozói szakképzésben szerzett pszichológiai, valamint pasztorálpszichológiai és valláslélektani ismeretek körét, hogy közben kialakuljon a hallgatókban az önálló és szakszerű ítéletalkotás képessége, valamint kiforrólódjon a saját felfogásuk a lelkigondozás teológiájáról és gyakorlatáról.

b) Másfelől ki akarja alakítani a hallgatókban azt a képességet, hogy elméleti és gyakorlati tudásukat eredményesen adják át másoknak. Ehhez behatóan tanulmányozniuk kell a felnőttképzés didaktikáját és módszertanát.

c) Az elméleti képzés feladata továbbá, hogy bevezessen a szupervízió elméletébe, megismertesse a különböző felfogásokat, eljárási módokat és szupervíziós formákat (egyéni, csoportos, intézményi-team).

d) A hallgatóknak alapos tájékozottságot kell szerezniük az egyházi segítő munka egyes ágainak (lelkigondozás, diakónia, misszió, gyülekezetpedagógia)

faladatköréről, az azokhoz kapcsolódó igényekről, valamint a betöltésükhöz megkívánható teológiai, kommunikációs és segítő kapcsolati kompetenciákról. Fontos ismerniük az egyház életterében folyó kommunikáció spirituális vonatkozásait, hogy segíthessék a munkatársakat abban, hogy munkájuk túlmutasson a humanitárius gondoskodáson és valóban az Isten országa építését szolgálja.

II. képzési szakasz:

a) A képzésszervezés és -vezetés elméleti és gyakorlati kérdéseinek feldolgozása 3 hetes képzési blokk keretében. A hallgatóknak írásbeli dolgozat formájában be kell mutatniuk saját felfogásukat a lelkigondozói munka elméletéről és gyakorlatáról, valamint a lelkigondozóképzésről. E dolgozat a szigorlat írásbeli része.

b) Konzultációk a szakdolgozat elkészítéséhez.

Az elméleti képzés témakörei:

- Pasztorálpszichológia (egyéni, csoportos és párllelkigondozás pszichológiája)
- Valláspszichológia
- Csoportdinamika
- Rendszerelmélet
- A szupervízió elmélete és módszertana
- Felnőttképzés didaktikája és módszertana
- Pasztorális identitás
- Spirituális kommunikáció (egyéni beszélgetésekben és a gyülekezeti életben)
- A lelkigondozóképzés szervezése és vezetése

Az elméleti képzés kontakt-óraszám: 288 óra (39 kredit).

5.2. Gyakorlati képzés:

A gyakorlati képzés keretében a hallgatóknak szert kell tenniük saját élményekre a megismert mélylélektani, csoportdinamikai és rendszer-elméletekkel, valamint intervenciók technikákkal kapcsolatban. Ezen felül ki kell alakuljanak bennük a szupervizori, valamint a képzésvezetői munkához szükséges képességek és készségek, úgymint a kifinomult problémaérzékenység, a rendszerszemléletű és a spirituális szempontot is figyelembe vevő diagnosztikai látásmód, kooperatív probléma-megoldási képesség, segítő attitűd, szervezőkészség és vezetői rátermettség.

I. képzési szakasz (szupervizori szint):

a) A gyakorlati képzés keretében a hallgatóknak

magas szintű önismeretre kell eljutniuk, ami a képzésben résztvevők állandó összetételű önismereti csoportfoglalkozásai segítségével érhető el kiképző szupervizor vezetése mellett.

b) A hallgatóknak a képzés folyamán szupervíziós munkát kell végezniük mind az egyéni, mind pedig a csoportos (ill. intézményi team) szupervízió területén. A gyakorlat keretében folytatott egyéni szupervízióknak a lelkigondozás területén dolgozó munkatársakra kell irányulnia.

c) Kontakt gyakorlati órák formájában kell a hallgatóknak a szupervíziós munka problémaköreit csoportosan feldolgozni, ahol a saját szupervíziós gyakorlatukra is reflektálnak (beadott 3 – egyéni, csoportos és team szupervízióról szóló – esetleírásuk alapján). E gyakorlatok során a tanulócsoporthoz foglalkozik a szupervíziós folyamat kezdetének kérdésével, az egyéni, a csoportos szupervíziós munka gyakorlati problémáival és az intézményi rendszer működési mechanizmusáival.

d) A képzés ideje alatt a hallgatóknak maguknak is folyamatosan egyéni szupervízióban kell részesülniük.

e) A képzés része továbbá olyan egyéni és csoportos szupervíziós gyakorlat, amely kiképző szupervizor jelenlétében történik, és amelynek ülései kiértékelésre kerülnek (tanszupervízió). E folyamatról a hallgatóknak írásbeli önértékelést is kell készítenie.

II. képzési szakasz (képzésvezetői szint):

a) Folyamatos lelkigondozói és szupervíziós tevékenység a szervezett képzési tanegységeken kívül is.

b) Segédszupervizori részvétel a lelkigondozói szakirányú továbbképzési kurzus munkájában elismert képzésvezető irányítása mellett.

c) Önálló képzésvezetés szakirányú továbbképzésben és továbbképző szemináriumokon elismert képzésvezető jelenlétében. E gyakorlat kiértékelése írásbeli beadvány formájában.

A gyakorlati képzés tanegységei:

- Önismeret zárt továbbképzési csoportban,
- Szupervíziós tréning (egyéni, csoport- és teamszupervízió)
- Saját szupervíziós gyakorlat
- Tanszupervízió (a saját szupervíziós gyakorlat szupervíziója)
- Részvétel lelkigondozóképzés vezetésében korszupervizorként
- Lelkigondozóképzés vezetése gyakorlatvezető jelenlétében és ellenőrzése mellett.

A gyakorlati képzés óraszám: 718 óra (86 kredit).
Az elméleti és a gyakorlati jellegű képzés aránya:
28,6 % és 71,4%

6. A felvétel követelményei

- Lelkészi oklevéllel lezárt protestáns teológiai szakképesítés,
- legalább 3 év, lelkigondozói munkakörben szerzett gyakorlati tapasztalat,
- a Magyarországi Református Egyház Zsinata által jóváhagyott, vagy elismert lelkigondozói szakirányú továbbképzésben szerzett képesítés,
- a lelkigondozói szakirányú képesítés megszerzése után 6 hetet kitevő, elismert képzésvezetők által tartott elmélyítő, ill. specializáló lelkigondozói továbbképzésen való részvétel igazolása,
- a jelentkezést megelőző két évben 15 (egyenként 90 perces) egyéni szupervíziós ülésen való részvétel igazolása,
- két ajánlás a Magyarországi Református Egyház elismert szupervízoraitól, egyikőjük olyan személy kell, hogy legyen, aki továbbképzés vezetőjeként ismeri a jelöltet, mint a képzés résztvevőjét.

A felvételtől a továbbképzés oktatóiból álló, 3 tagú bizottság dönt, miután az előbbi feltételek teljesülését megvizsgálta és egy személyes beszélgetést folytatott a jelölttel.

7. A szakindítás feltételei:

A szakindítás személyi feltételeit a MAB feltételrendszerének megfelelően minősített oktató, szakfelelősként garantálja. A képzés tárgyi feltételeit az indító intézmény a MAB feltételrendszerének megfelelően garantálja.

8. Megszerzendő kreditek száma:

Minimum 125 kredit, a korábban vagy máshol szerzett kreditek beszámításáról az intézmény dönt.

9. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzése a tantervben előírt vizgákötelezettségek (kollokviumi és szigorlati) teljesítése, a szakmai gyakorlatok elvégzése és az azokhoz kapcsolódó írásbeli dolgozatok értékelése, a szakdolgozatnak és megvédésének minősítése, valamint a záróvizsga letétele és értékelése révén történik meg.

9.1. Kollokviumok és gyakorlati jegyek:

Az első képzési szakaszban legalább 14 kollokviumi,

10 gyakorlati, 2 szigorlati jegyet és 8 aláírást kell szerezni, a második képzési szakaszt 1 kollokviummal, 1 szigorlattal, 6 gyakorlati jeggyel és 6 aláírás megszerzésével lehet abszolválni. A kollokviumokat és szigorlatokat öt-fokozatú érdemjeggyel kell minősíteni, a gyakorlati tanegységek és a hozzájuk kapcsolódó írásbeli dolgozatok minősítésére *kiválóan megfelelt, megfelelt és nem felelt meg* értékeléssel történik. A gyakorlathoz kapcsolódó írásbeli szupervíziós esetelemzésnek és a szakdolgozat esetfeldolgozásának eltérő szupervíziós típushoz kell tartoznia.

9.2. Szigorlatok:

Az alábbi, több tanegységet integráló komplex szigorlatokat kell letenni:

- Paszorálpaszichológia és valláslélektan
- A szupervízió elmélete és gyakorlata
- A lelkigondozóképzés szervezése és vezetése

9.3. Szakdolgozat:

A záró dolgozatnak írásos esetfeldolgozást kell tartalmaznia, mellyel a hallgató bizonyítja, hogy képes egy szupervíziós és/vagy képzési folyamat megtervezésére, megvalósítására és szakszerű reflektálására, jártas a kapcsolódó szakirodalomban és tárgyi ismereteit szintetizáló módon tudja alkalmazni. A dolgozat terjedelme min. 40 oldal. Minősítése a konzulens és a külső szakbíráló által adott érdemjegyek, valamint a védés eredményének összesítéséből áll elő. Az eredményesen megvédett szakdolgozat kreditértéke: 18 kredit (+ 2 kredit konzultáció).

9.4. Záróvizsga:

a) A záróvizsgára bocsátás *feltétele* a tantervben előírt tanulmányi kötelezettségek (legalább 125 kredit) teljesítése, és a benyújtott szakdolgozatnak a bírálók általi elfogadása.

b) A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat szóbeli megvédése
- komplex szóbeli vizsga a lelkigondozás szupervíziója és a lelkigondozóképzés elméleti és gyakorlati kérdéseiről

c) A diploma minősítése:

A diploma általános minősítését a három szigorlati érdemjegynek, a szakdolgozat minősítésének és a komplex szóbeli záróvizsga érdemjegyének átlaga adja.

10. Függelék

A Lelkigondozói képzésvezető szupervízor egyetemi szakirányú továbbképzés óra és vizsgaterve (ajánlás)

Tantervi struktúra

I. képzési szakasz

I. szemeszter				
Tanegységek	Kontakt óraszám		Kredit	
	Elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat
Pasztorálpszichológia	16 koll.		2	
Valláslélektan	16 koll.		2	
Szupervízió elmélete és módszertana	16 koll.		2	
Rendszerelmélet	16 koll.		2	
Önismereti csoportmunka		24 aláírás		2
Szupervíziós tréning (belső gyakorlat)		24 gy.j.		4
Saját szupervíziós praxis (terepgyakorlat)		30 gy.j.		4
Személyes szupervízió		20 aláírás		2
Összesen:	64	98	8	12

II. szemeszter				
Tanegységek	Kontakt óraszám		Kredit	
	Elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat
Pasztorálpszichológia	16 koll.		2	
Valláslélektan	16 koll.		2	
Szupervízió elmélete és módszertana	16 koll.		2	
Segítő kapcsolat	16 koll.		2	
Önismereti csoportmunka		24 aláírás		2
Szupervíziós tréning (belső gyakorlat)		24 gy.j.		4
Saját szupervíziós praxis (terepgyakorlat)		30 gy.j.		4
Személyes szupervízió		20 aláírás		2
Összesen:	64	98	8	12

III. szemeszter				
Tanegységek	Kontakt óraszám		Kredit	
	Elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat
Pasztorálpszichológia	16 koll.		2	
Pasztorális identitás	16 koll.		2	
Szupervízió elmélete és módszertana	16 koll.		2	
Csoportdinamika	16 koll.		2	
Önismereti csoportmunka		24 aláírás		2
Szupervíziós tréning (belső gyakorlat)		24 gy.j.		2
Saját szupervíziós praxis (terepgyakorlat)		30 gy.j.		4
Tanszupervízió evaluációval		30 gy.j.		4
Személyes szupervízió		20 aláírás		2
Összesen:	64	128	8	14

II. képzési szakasz

V. szemeszter				
Tanegységek	Kontakt óraszám		Kredit	
	Elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat
A lelkigondozóképzés szervezése és vezetése	16 koll.		2	
Képzésvezetés ko-szupervizorként		30 gy.j.		4
Önismereti csoportmunka		24 aláírás		2
Képzésvezetési tréning (belső gyakorlat)		24 gy.j.		4
Saját képzésvezetési praxis (terepgyakorlat)		30 gy.j.		4
Kontrollszupervízió		20 aláírás		2
Szakedolgozat konzultációk		5 aláírás		1
Összesen:	16	133	2	17

VI. szemeszter				
Tanegységek	Kontakt óraszám		Kredit	
	Elmélet	gyakorlat	elmélet	gyakorlat
A lelkigondozóképzés szervezése és vezetése	16 szig.		3	
Képzésvezetés ko-szupervizorként		30 gy.j.		4
Önismereti csoportmunka		24 aláírás		2
Képzésvezetési tréning (belső gyakorlat)		24 gy.j.		4
Saját képzésvezetési praxis (terepgyakorlat)		30 gy.j.		4
Kontrollszupervízió		20 aláírás		2
Szakedolgozat konzultáció		5 aláírás		1
Összesen:	16	133	3	17

A szemeszterek kontaktórait blokkosított formában kell megtartani. Minden szemeszterben legalább egy 3 hetes összefüggő blokknak kell szerepelnie.

Budapest, 2002. május 31.

Dr. Kálmán Attila sk.
a Zsinat világi elnöke

Dr. Bölcskei Gusztáv sk.
a Zsinat lelkészi elnöke

Zsinati határozat

A Magyarországi Református Egyház Zsinata – az Iskolaügyi Szakbizottságnak a református felsőoktatási intézmények vezetőinek egyetértésével tett előterjesztésére – a *Egyházi szervezetfejlesztő egyetemi szakirányú továbbképzés*, a *Pásztorálpszichológia egyetemi szakirányú továbbképzés* és a *Lelkigondozói képzésvezető szupervizor egyetemi szakirányú továbbképzés* képzési követelményrendszerét elfogadja, s bevezetését 2002. szeptember 1-jével kezdődően elrendeli. (Zs-177/2002.)

Budapest, 2002. május 31.

Dr. Kálmán Attila sk.
a Zsinat világi elnöke

Dr. Bölcskei Gusztáv sk.
a Zsinat lelkészi elnöke

E számunk szerzői:

Gaál Izabella..... tanár, Debreceni Református
Kollégium

Lőrincz Gyula.....teológus, Debreceni Ref.
Hittudomány Egyetem

Molnárné László Andrea

Papp Kornél..... osztályvezető, Zsinati Iroda

Papp Vilmos..... lelkipásztor, Budapest-Kőbányai
Református Egyházközség

Reibach Jánosné... tanár, Monor

E számunkat a Szépművészeti Múzeum A famet-
szet című kiállításának reprodukciói díszítik.
A kiállítás 2003. jan. 5-ig tekinthető meg.

Magyar Református Nevelés

Kiadja a Református Pedagógiai
Intézet (RPI)

Felelős kiadó: *Papp Kornél és
Pavletitsné Egressy Mária*

Felelős szerkesztők:
Kulin Ágnes és Nagy Villő
Szerkesztőségi titkár:
Junek Tímea

1146 Budapest, Abonyi u. 21.
Postacím:

1440 Budapest 70., Pf: 5.
Tel./Fax: 06-1-351-9842

E-mail: refpedi@hu.inter.net
suli5142@bp.sulinet.hu

Tervezés és tördelés:

smArt DesignStudio

www.sm-art.hu

Tel.: 06-87-571013

E-mail: info@sm-art.hu

ISSN: 1585-7565

Megrendelni a 2001/2002. tanév
számait a kiadó címén lehet.

Megjelenik évente kilenc
alkalommal Stichting Hulp Oost-
Europa és az Oktatási
Minisztérium támogatásával.
Észrevételeiket szeretettel várjuk!

MEGRENDELÉS

A **Magyar Református Nevelés** pedagógiai szaklap
_____ példányban megrendeljük. (a 9 szám előfizetési díja 900 Ft)

A megrendelő megnevezése: _____

A megrendelő címe: _____

_____
cégszerű aláírás

Megrendelőlap
[Érvényes: 2002. július 1-]

Rendelés	Megnevezés	Eladási ár
... .. pld.	A református óvodai nevelés keretprogramja – A református keresztyén hittanoktatási óvodai programja	500
... .. pld.	Református hittanoktatási tanterv 1-6.	350
... .. pld.	Református hittanoktatási tanterv 7-12.	350
... .. pld.	Hittan 1. – tankönyv	890
... .. pld.	Hittan 1. – feladatlapok	470
... .. pld.	Hittan 1. – tanári segédkönyv	800
... .. pld.	Hittan 2. – tankönyv	890
... .. pld.	Hittan 2. – feladatgyűjtemény	470
... .. pld.	Hittan 2. – tanári segédkönyv	800
... .. pld.	Hittan 3. – feladatgyűjtemény	370
... .. pld.	Hittan 3. – tanári segédkönyv	800
... .. pld.	Hittan 4. – feladatgyűjtemény	380
... .. pld.	Hittan 4. – tanári segédkönyv	650
... .. pld.	Hittan 5. – tankönyv	600
... .. pld.	Hittan 5. – feladatgyűjtemény	470
... .. pld.	Hittan 5. – tanári segédkönyv	600
... .. pld.	Hittan 6. – tankönyv	600
... .. pld.	Hittan 6. – feladatgyűjtemény	370
... .. pld.	Hittan 6. – tanári segédkönyv	500
... .. pld.	Hittan 7. – tankönyv	600
... .. pld.	Hittan 7. – tanári segédkönyv	600
... .. pld.	Hittan 8. – tankönyv	600
... .. pld.	Hittan 9. – tankönyv	800
... .. pld.	Hittan 9. – tanári segédkönyv	600
... .. pld.	Hittan 10. – tankönyv	800
... .. pld.	Egyháztörténet 1. (2. javított kiadás)	1.450
... .. pld.	Egyháztörténet 2.	1.450
... .. pld.	Hittan 12. – feladatgyűjtemény	500
... .. pld.	Hittan 12. – tanári segédkönyv	600
... .. pld.	Gyóri L. János: A magyar reformáció irodalmi hagyományai	745
... .. pld.	Berényi Eszter: Irodalom 13-14 éveseknek	850
... .. pld.	Berényi Eszter: Irodalmi szöveggyűjtemény	880
... .. pld.	Czibula Ferencné: Helyesírási segédkönyv (tanároknak)	800
... .. pld.	Czibula Ferencné: gyakorlókönyv (diákoknak)	640
... .. pld.	Czibula Ferenc– Czibula Ferencné: Értő olvasás gyakorlókönyv	800
... .. pld.	Czibula Ferenc–Czibula Ferencné: Irodalom segédkönyv	800
... .. pld.	Czibula Ferenc–Czibula Ferencné: Hon- és népismeret tankönyv	800
... .. pld.	Czeglédi Sándor: Latin I.	500
... .. pld.	Czeglédi Sándor: Latin II.	500
... .. pld.	Czeglédi Sándor: Latin V.	800
... .. pld.	Czeglédi Sándor: Latin VI.	500
... .. pld.	Kiegészítő szempontok az egyházi iskolák biológia tanításához	350
... .. pld.	Osztályfőnöki kézikönyv	1.000
... .. pld.	Dr. Kiss Tihamér: A gyermek erkölcsi fejlődése	700
... .. pld.	Fazekasné dr. Fenyvesi Margit: Figyelj, fülelj! Játsszunk a hangokkal	700
... .. pld.	Dr. Pálhegyi Ferenc: Útjelző táblák	700
... .. pld.	Gattyán Ilona–Kálmán Lajos–Zákányi Bálint: Minden forrásaim tebenned vannak	1.200
... .. pld.	Kórusművek egyházi iskolák számára – Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc (szerkesztette: Berkesi Sándor)	200
... .. pld.	Nyelvi és interkulturális készségek fejlesztése angol nyelvű bibliai	600

A megrendelő megnevezése: .....

A megrendelő címe: .....

Kelt. ...., 2002. ....- n

.....
cégszerű aláírás